

Kirkko ja kaupunki -lehden journalistiikka
seksuaalisesta häirinnästä kristillisissä yhteisöissä
vuosina 2017–2020

Margariitta Knuuttila
Uskontotieteen pro gradu -tutkielma
Marraskuu 2020

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion Teologinen tiedekunta		Laitos – Institution Uskontotiede	
Tekijä – Författare Margariitta Knuuttila			
Työn nimi – Arbetets titel Kirkko ja kaupunki -lehden journalistiikka seksuaalisesta häirinnästä kristillisissä yhteisöissä vuosina 2017–2020			
Oppiaine – Läroämne Uskontotiede			
Työn laji – Arbetets art Pro gradu -tutkielma	Aika – Datum Marraskuu 2020	Sivumäärä – Sidoantal 69	
Tiivistelmä – Referat <p>Tämä tutkimus käsittelee Kirkko ja kaupunki -median uutisointia seksuaalisesta häirinnästä. Keskustelu aiheesta kiihtyi vuonna 2017 Harvey Weinstein -skandaalin myötä. Sosiaalisen median twitter -kanavilla Hollywood -näyttelijätär Alyssa Milano aloitti kampanjan seksuaalista häirintää vastaan, käyttäen aiheutunnistetta #metoo, johon Kirkko ja kaupunki otti uutisoinnissaan kantaa.</p> <p>Tutkimusaineistoni on peräisin Kirkko ja kaupunki -lehden verkkojulkaisuista, jotka ovat ajalta lokakuu 2017–kesäkuu 2020. Aineistoni rajautuu #metoo -liikkeen syntyajankohtaan ja viimeisimpään rajaukseeni sopivaan verkkojulkaisuun. Tutkimusmenetelmäni on diskurssianalyysi, jota tuen amerikkalaisen sosiaalisen ongelman viitekehyksen ja konstruktionistinen näkökulman avulla.</p> <p>Tutkimuksessani selvitän, minkälainen kuva Kirkko & kaupunki -median verkkoviestinnässä on pyritty rakentamaan seksuaalisesta häirinnästä Suomen kristillisissä yhteisöissä, minkälaisia diskursseja verkkojulkaisuissa esiintyy ja miten ne rakentuvat sekä millä tavoin seksuaalinen häirintä rakentuu sosiaalisen ongelman ilmiönä.</p> <p>Aineistoni kattaa 20 verkkojulkaisua, jotka olen valinnut Kirkko ja kaupunki -median internetsivustolta, käyttäen hakusanaa ”<i>seksuaalinen</i>”.</p> <p>Kirkko ja kaupunki -median verkkoviestinnässä seksuaalinen häirintä esitetään uskonnollisia yhteisöjä koskevana ongelmana, johon tulee puuttua. Tutkimuksessani löytämiäni diskursseja ovat <i>asiantuntijuus, osallisuus, kokemus ja ratkaisu</i>, joissa ongelmaa jäsennetään yhteiskunnallisena, yhteisöllisenä, yksilökohtaisena ja rakenteellisenä.</p> <p>Tutkimuksessani käy ilmi, että Kirkko ja kaupunki -media pyrkii esittämään evankelisluterilaisen kirkon ratkaisumalleja seksuaalisen häirinnän poistamiseksi. Muiden uskonnollisten yhteisöjen ratkaisumalleja seksuaalisen häirinnän ongelman poistamiseksi esitetään vain vähän. Kirkko ja kaupunki -median viestintä ongelmasta näyttäytyy ristiriitaisena, sillä se antaa tilaa laajasti monille asiantuntijoille ja heidän eriäville näkemyksilleen. Viestinnästä on havaittavissa vastakkaisasetelma evankelisluterilaisen kirkon ja muiden kristillisten yhteisöjen, ”<i>meidän</i>” ja ”<i>heidän</i>”, välillä.</p>			
Avainsanat – Nyckelord Kirkko ja kaupunki, seksuaalinen häirintä, mediatutkimus, diskurssianalyysi, sosiaalinen ongelma, #metoo			
Säilytyspaikka – Förvaringställe Helsingin yliopiston kirjasto, Keskustakampuksen kirjasto, Teologia			
Muita tietoja			

1 JOHDANTO	1
1.1 TYÖN LÄHTÖKOHDAT	3
1.2 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	4
1.3 AIKAISEMPI TUTKIMUS.....	5
2 TAUSTALUKU	8
2.1 SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ	8
2.2 HÄIRINTÄ KRISTILLISISSÄ YHTEISÖISSÄ	11
3 METODOLOGIA.....	14
3.1 SOSIAALISEN KONSTRUKTIONISMIN VIITEKEHYS	14
3.2 SEKSUAALINEN HÄIRINTÄ SOSIAALISENA ONGELMANA	16
3.3. DISKURSSIANALYYSI MEDIATUTKIMUKSESSA	18
4 AINEISTO	20
5 ANALYYSI.....	23
5.1 ASiantuntijuus.....	23
5.2 OSALLISUUS	31
5.3 KOKEMUS	36
5.4 RATKAISU	40
6 YHTEENVETO	49
6.1 ASiantuntijuusdiskurssi – yhteiskunnallinen näkökulma	49
6.2 OSALLISUUSDISKURSSI – yhteisöllinen näkökulma.....	51
6.3 KOKEMUSDISKURSSI – yksilökohtainen näkökulma	52
6.4 RATKAISUDISKURSSI – rakenteellinen näkökulma.....	53
7 POHDINTA	55
LÄHDE- JA KIRJALLISUUSLUETTELO	57
LÄHTEET.....	57
KIRJALLISUUS	67

1 Johdanto

Syksyllä 2017 Hollywood -elokuvatuottaja Harvey Weinsteinia vastaan nostetut syytteet seksuaalisesta häirinnästä, väkivallasta ja raiskauksista aiheuttivat mediakohun, jonka seurauksena aihetunniste hashtag¹, #metoo, suom. ”#minämyös”, levisi sosiaalisessa mediassa räjähdysmäistä tahtia. Aihetunnisteen tarkoituksena oli tuoda julkisuuteen elokuva-alalla työskentelevien naisten kokema seksuaalinen häirintä ja väkivalta. Aihetunniste tavoitti noin 12 miljoonaa eri sosiaalisen median käyttäjää, jotka vastasivat aihetunnisteeseen kertoen omia henkilökohtaisia seksuaaliseen häirintään liittyviä kokemuksiaan (Onwuachi-Willing, 2018). Vain muutamassa tunnissa kyseinen aihetunniste sai osakseen 55 000 vastausta sosiaalisen median Twitter -kanavia hyödyntäen. Se nousi myös 85 eri maan Twitter -median käytetyimmäksi aihetunnisteeksi. Lisäksi sitä jaettiin noin 85 miljoonaa kertaa sosiaalisen median Facebook -kanavilla vain 45 päivän aikana. (The Guardian, 2017.)

Aihetunnistetta voidaan pitää hetkenä, jolloin tasa-arvoon liittyvä keskustelu nousi otsikoihin. Naiset pääsivät itse määrittelemään, mitä on seksuaalinen häirintä, väkivalta ja pahoinpitely heidän mielestään ja miten kyseiset elävät kokemukset ovat vaikuttaneet heidän käsitykseensä omasta kehostaan tai asemastaan laajemmin yhteiskunnassa.³ (Regulska, 2018.)

Alyssa Milano pyrkii nostamaan kirjoittamallaan twiitillä seksuaalisen ahdistelun entistä näkyvämmiin esille. Kuva: MARIO ANZUONI / REUTERS

Liite 1: Alyssa Milanon tweettaus, joka aloitti #metoo -liikkeen nousun.

Uutinen #metoo -kampanjasta levisi nopeasti ja ainoastaan Helsingin Sanomien ja Nyt -liitteen sähköiset viestit eli ”twiittaukset” saivat liki 621 000 klikkausta kolmen päivän kuluessa. Saatujen klikkauksien määrä pelkästään Helsingin

¹ Aihetunnisteella tarkoitetaan sosiaalisessa mediassa käytettävää ”hashtag” (# -merkkiä, jota seuraa jokin luokitteleva tai temaattinen ilmaussana) (Mendes ym., 2018), esimerkiksi #minämyös.

Sanomien ja Nyt -liitteen internet -sivuilla on valtava. Mikäli mukaan laskuihin otettaisiin Helsingin Sanomien paperilehden levikki, voisi olettaa, että Helsingin Sanomat olivat merkittävässä roolissa juuri #metoo-kampanjan leviämisessä Suomeen. (Peltonen, 2018, 46.)

Aihetunniste levisi myös Suomen evankelisluterilaisen kirkon keskusteluun seksuaalisen häirinnän ongelmasta. Keskustelu kirkkoa koskettavasta seksuaalisesta häirinnästä levisi myös muihin tiedotusvälineisiin. Aiheesta uutisoi Yle digiartikkelissaan otsikolla: *"Vaikenemisen aika on ohi nyt myös kirkossa: työntekijät nousivat vastustamaan seksuaalista häirintää"* (12.12.2017). Artikkelin mukaan kirkon työntekijät olivat päättäneet kertoa kokemastaan seksuaalisesta häirinnästä saadakseen ongelmalle näkyvyyttä. Seurakunnassa seksuaalista häirintää koskeva kampanja kulkee nimellä #Totuusvapauttaa. Nimi toimii myös aihetunnisteena sosiaalisen median kanavilla. Kampanjan tarkoituksena on ollut tarjota keskustelualusta seksuaalista häirintää kokeneille. Blogi-sivustolla oli mahdollisuus jakaa subjektiivisia kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä anonymisti (Yle uutiset 2017). Sittenmin kanava on hiljentynyt ja blogi on poistettu.

Jo ennen vuotta 2017 Kirkko ja kaupunki -media on uutisoinut seksuaalisen häirinnän teemoista koskien uskonnollisia yhteisöjä Suomessa. Esimerkiksi vanhoillislestadiolaisen yhteisön lapsiin kohdistuneesta hyväksikäytöstä on uutisoitu otsikoilla *"Ei saa koskea"* (Kirkko ja kaupunki 2009) ja *"Selvitettävää on paljon"* (Kirkko ja kaupunki 2012) sekä *"Iloisten talojen kellarissa"* (Villa 2012). Luterilaista yhteisöä koskevasta seksuaalisesta ahdistelusta puolestaan on uutisoitu otsikolla: *"Naispappeja ahdistellaan"* (Kirkko ja kaupunki 2009). Kirkko ja kaupunki on uutisoinut aiheesta harvakseltaan vuosina 2009 – 2016. Havaitsin tutkielmaa tehdessä, että kirkon tarve uutisoida seksuaalisesta häirinnästä on kasvanut selkeästi vuoden 2017 jälkeen. Sopii pohtia, onko aiheen ajankohtaisuus havaittu vasta seksuaalisen häirinnän ongelman noustessa globaaliksi keskustelunaiheeksi? Onko kasvaneelle uutisoinnille kenties jokin toinen syy, kuten esimerkiksi rohkeampi asioiden esiintuominen tai kirkon avoimempi asioista tiedottaminen viestintästrategiansa² mukaan?

1.1 Työn lähtökohdat

Tutkimuksessani olen kiinnostunut Kirkko ja kaupunki -lehden verkkojulkaisuista (jatkossa K&k) koskien uutisointia seksuaalisesta häirinnästä Suomen uskonnollisten kristillisten yhteisöjen sisällä vuosina 2017–2020. Aikarajaukseni perustuu aiheutunniste #metoo -liikkeen (jatkossa metoo) alkusysäykseen vuonna 2017 ja liikkeen myötä kasvaneeseen uutisointiin K&k -mediassa.

Kirkko ja Kaupunki -media on Helsingin, Espoon, Kauniaisten ja Vantaan seurakuntien journalistikanava, joka toimii evankelisluterilaisen kirkon äänitorvena³. Kirkko ja kaupunki -lehti on luettavissa niin digitaalisena kuin paperisena versiona. Kirkko ja kaupunki -media hyödyntää internetjulkaisuja verkkosivujensa viestinnässä. K&k -lehdellä on internetsivuillaan digitaalisia artikkeleita, jotka näyttävät poikkeavan siitä, mitä päätyy K&k -lehden painettuun jakelulehteen. Olennaista tutkimukseni kannalta on myös julkaisujen kronologisuus, sillä K&k antamien tietojen mukaan kaikki artikkelit julkaistaan ensin verkossa. Myöhempi prosessi on lehden paperisen version painatus ja lehden jakaminen seurakunnan jäsenten kotiin. (Kirkko ja kaupunki 2017.)

Tutkijan positiota avatakseni, olen evankelisluterilaisen kirkon jäsen, mutta suhteeni luterilaiseen kirkkoon on etäinen. Vuonna 2017, kun aiheutunniste metoo nousi keskusteluun, pohdin, voisiko pro gradu -tutkielmani liittyä aiheeseen. Minua kiinnosti se, miksi seksuaalisesta häirinnästä vaietaan ja miksi siihen liittyy vahvasti hiljaisuuden kulttuuri. Liikehdinnän edetessä oli mielenkiintoista havaita, millaista keskustelua sosiaalisessa mediassa käytiin aiheesta ja miten eri mediakanavat siitä uutisoivat. Aiheeni valikoitui lopulta koskemaan sosiaalisen median Facebook -

---

² Kirkon viestintä pitää huolen siitä, että luterilaisen kirkon sanoma on esillä yhteiskunnan medioissa (Kirkkohallitus 2020; Kaira 2020, 64 – 65). Kirkko pyrkii viestimään avoimesti ja ennakoiden, sekä kohtaamaan lukijakuntansa käyttämissään tiedotusvälineissä (Viestinnän asiantuntijoiden ammattijärjestö 2010; Kirkkohallitus 2014, 26). Viestinnän ollessa läpinäkyvää ja ennakoivaa, kipeiden asioiden julkisuuteen tuominen tukee kirkon viestintästrategiaa. Merkittävään osaan nousevat myös kriisitilanteet, jolloin kirkon ääni on oltava esillä mediassa. Tämä osaltaan edellyttää suunnitelmallisuutta, ennakoivuutta ja toimivaa kirkon sisäistä viestintää. (Kirkkohallitus 2014, 26 – 27.)

³ Vuoden 2019 kesäkuussa Vantaan seurakunta on jättänyt irtisanomisilmoituksen Kirkko ja kaupunki -lehden yhteistyösopimuksesta. Keskustelu yhteistyön jatkumisesta on käynnissä ja lehteä tuotetaan normaalisti vuoden 2020 loppuun saakka. (Kirkko Vantaalla 2019; Kirkko ja kaupunki 2019.) Taustalla vaikuttaa tyytymättömyys Kirkko ja kaupunki -median avoimeen journalismiin. Toinen irtisanomisen syy liittyy kustannuksiin (HS 2019.)

ryhmää nimeltään #Totuusvapauttaa. Ryhmä oli perustettu Ruotsissa käynnistyneen evangelisluterilaisen kirkon #vardeljus (tulkoon valo) ja hetki myöhemmin vapaaseurakuntien #sanningenskagoraerfria (totuus vapauttaa teidät) kampanjoiden innoittamina. Kampanjoiden tarkoituksena oli kerätä adresseihin nimiä, mutta myös avata keskusteluyhteys seksuaalisen häirinnän ongelmasta kaikissa uskonnollisissa yhteisöissä Suomessa.

Tavoitteenani oli tutkia seksuaalista häirintää etsimällä haastateltavia Totuusvapauttaa -kampanjan avulla. Haastatteluissa sain kuulla, että ihmisiä, jotka haluavat jakaa tarinansa olisi lukuisia. Jouduin kuitenkin luopumaan tutkimusaiheestani, sillä haastateltavien saaminen osoittautui vaikeaksi. Tästä voisin päätellä, että aiemmin mainitsemani hiljaisuuden kulttuuri seksuaalisen häirinnän aiheen ympärillä voi hyvin.

Edellä mainitun seurauksena valitsin aiheekseni Kirkko ja kaupunki -median uutisoinnin seksuaalisesta häirinnästä Suomen kristillisissä yhteisöissä. Aiheeni liittyy ajankohtaiseen ja yhteiskuntaan kiinteästi limittyvään sosiaalisen ongelman ilmiöön (ks. lisää 3.2.), joka koskee myös suomalaisia kristillisiä uskonnollisia yhteisöjä.

Uskontotieteellisestä näkökulmasta on kiintoisaa tarkastella luterilaisen kirkon uutisointia seksuaalisesta häirinnästä ja siitä, miten kirkko määrittää uutisoinnissaan itsensä suhteessa yhteiskuntaan ja muihin suomalaisiin kristillisiin uskonnollisiin yhteisöihin seksuaalisesta häirinnästä puhuttaessa. Aihetunniste metoo'ta ei ole aiemmin liitetty tutkimuksissa koskemaan suoraan Suomen evangelisluterilaisen kirkon verkkoviestintää. Aihetta ei ole aiemmin tutkittu kyseisestä perspektiivistä käsin, jossa evangelisluterilainen kirkko tuo esiin oman tarpeensa puhua julkisesti seksuaalisesta häirinnästä, joka koskettaa suomalaisia uskonnollisia yhteisöjä.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tutkimukseni tavoitteena on esittää, millä tavoin evangelisluterilainen kirkko viestii seksuaalisesta häirinnästä neljän vuoden aikana (vuosina 2017–2020). Tutkimuksessa kartoitan sitä, minkälaisia uutisdiskursseja seksuaalisesta häirinnästä K&k -media viestinnässään käyttää.

Tutkimusmetodini on diskurssianalyysi. Teoreettinen viitekehyseni puolestaan pohjaa amerikkalaiseen tutkimusteoriaan sosiaalisesta ongelmasta. Tarkastelen tutkimuksessani sosiaalisen ongelman diskursiivista luonnetta.

Seksuaalinen häirintä on sosiaalinen ongelma ja ilmiötä kyetään hahmottamaan konstruktivisesta näkökulmasta käsin (ks. 3.1). Tällöin ongelman hahmottaminen keskittyy subjektiiviseen määritelmään, sillä konstruktionistisen näkökulman ydin on ongelman määrittelemisessä ja merkityksien rakentumisessa. Tällöin tarkastellaan esimerkiksi sitä, miksi jokin asia näyttäytyy sosiaalisena ongelmana. (Hjelm 2005, 39; Loseke 2017, 19, 22.)

Tutkimuskysymykseni ovat:

- 1. Millainen kuva Kirkko & kaupunki -median verkkoviestinnässä on pyritty rakentamaan seksuaalisesta häirinnästä Suomen kristillisisissä yhteisöissä?*
- 2. Millaisia diskursseja verkkojulkaisuissa esiintyy ja miten ne rakentuvat?*
- 3. Miten seksuaalinen häirintä rakentuu aineistossa sosiaalisen ongelman ilmiönä?*

1.3 Aikaisempi tutkimus

Tutkimukseni kannalta keskeinen teos on amerikkalainen tiedotusvälineiden kieleen syventynyt Norman Fairclough'n (1997) ”*Miten media puhuu*”. Fairclough tarkastelee kirjassaan sitä, millainen rooli medialla on suhteessa identiteetin muodostumiseen ja ihmisten keskinäisiin suhteisiin. Lisäksi Fairclough tarkastelee sosiaalista konstruktionismia. Fairclough tarjoaa diskurssianalyysiin pohjaavia välineitä teoksessaan, jotka auttavat hahmottamaan media – tutkimuksen keskeisiä osa-alueita.

Toinen tärkeä lähde tutkimuksessani on Titus Hjelmmin ”*Saatananpalvonta, media ja yhteiskunta*”. Hjelm tarkastelee väitöskirjassaan sitä, miten saatananpalvontaa on käsitelty suomalaisissa medioissa. Hjelm kysyy teoksessaan, millainen osuus medialla on ollut siinä, miten saatananpalvonta on käsitetty suomalaisen median

siivittämänä. Hjelm jäsentää väitöskirjassaan saatananpalvontaa sosiaalisen ongelman teorian avulla. Tutkimuksen metodina toimii kriittinen diskurssianalyysi, jonka myötä Hjelm listaa median ylimitoittamaa kuvaa saatananpalvonnasta. (Hjelm 2005.)

Danilee Loseken sosiaaliin ongelmiin keskittynyt teos: *Thinking about Social Problems: An Introduction to Constructionist Perspectives* on tutkimukseni yksi pääteoksista. Se kuvaa sitä, miten sosiaalisista ongelmista muodostuneet mielikuvat voivat muokata niin politiikkaa kuin yhteiskunnan instituutioita, sekä sitä, miten ymmärrämme itsemme suhteessa muihin. Lähestymistapa Losekella on sosiaaliskonstruktivistinen. (Loseke 2017.)

Sosiaalisia ongelmia mediajournalistiikassa on tutkinut Rachel Best teoksessaan *Situation or Social Problems: The Influence of Events on Media Coverage of Homelessness*, jossa hän on tutkinut mediadiskursseissa esitettyä kodittomuutta. Se liittyy kysymykseen siitä, voidaanko kodittomuutta esittää sosiaalisena ongelmana. Bestin mukaan mediatoimittajien on vaikea käsitellä asunnottomuutta sosiaalisena ongelmana. (Best 2010.)

Karen Boylen on tutkinut teoksessaan *#MeToo, Weinstein & Feminism*, miten seksuaalisen väkivallan ja häirinnän keskustelut sosiaalisessa mediassa voidaan ymmärtää suhteessa toisen aallon feminismiin⁴. Boylenin teos tarjoaa feministisen analyysin Weinstein -kohusta. (Boyle 2019.) Metoo -liikettä ovat tutkineet myös Kelly Colwell & Sheryl Jhonson artikkelissaan *#MeToo and #ChurchToo: Putting the movements in context*. Teoksessa perehdytään siihen, miten metoo -liike on vaikuttanut protestanttiseen kirkkoon. Tutkimuksessa kerrotaan, miten digitaalinen feminismi⁵ on vaikuttanut myös kirkon sisällä ja seksuaalisen häirinnän ja väkivallan tapaukset hengellisessä yhteisössä on tullut ilmi. Artikkelin tarkoituksena on valottaa liikkeen historiaa ja kampanjan vaikutuksia. Tutkimuksen mukaan metoo-liikkeen vaikutus on ollut positiivinen, tehden protestanttisen kirkon

---

⁴ Toisen aallon feminismillä tarkoitetaan liikehdintää, joka on muotoutunut 1960-luvulla. Toisen aallon feminismiin päämääränä oli tuoda julkisuuteen naisten sortamisen vakavuus ja luoda teoria, jonka avulla sortoa pyrittiin selittämään (katso lisää Julkunen 2010, 25.)

⁵ Aihetunniste #metoo on yksi merkittävimpiä esimerkkejä, jossa on harjoitettu niin kutsuttua ”call out – kulttuuria (suom. kutsumisen kulttuuri), jolloin aihetunniste #metoo on yksi keskeisimmistä esimerkeistä liittyen digitaalisen feminismin kasvuun. Tämä tarkoittaa sitä, että kyseisen ilmiön myötä ihmisten voimistuva kiinnostus puhua seksismistä, patriarkaalisuudesta ja tasa-arvoa heikentävistä ilmiöistä mahdollistuu digitaalisen viestinnän avustuksella. (katso lisää Mendess, Ringrose & Keller 2018; Boyle 2019; Barker & Jurasz 2019.)

ja sen henkilökunnan tietoisemmaksi seksuaalisesta häirinnästä, joka osaltaan Colwell'in ja Jhonson'in mukaan vaikuttaa siihen, millaisia toimenpiteitä kirkossa tehdään seksuaalisen häirinnän ehkäisemiseksi. (Colwell ym. 2020.)

Reaves & Tombs ovat artikkelissaan *#MeToo Jesus: Naming Jesus as a victim of sexual abuse* tutkineet sitä, missä määrin #metoo on pyrkinyt haastamaan käytännöt ja ajatusmallit, jotka liittyvät seksuaalisen hyväksikäyttöön ja pahoinpitelyyn. Tutkimuksessa tarkastellaan kristillistä teologiaa suhteessa #metoo -liikkeeseen, tavoitteenaan käydä monipuolisempaa ja avoimempaa keskustelua teologiasta ja kirkon sisällä seksuaalisesta häirinnästä. (Reaves ym. 2020.)

Median ja seksuaalisen häirinnän uutisointia kriittisen diskurssianalyysin metodilla ovat tutkineet Paula McDonald ja Sara Charlesworth tutkimusartikkelissaan *Framing sexual harassment through media representations*. Artikkelissa tutkitaan valtavirran uutismediatekstejä neljässä maassa. Tutkimuksessa esitellään uutismediakynnyksen ylittäneitä seksuaalisen häirinnän tapauksia tarkastellen niitä median esittämästä kriittisestä näkökulmasta käsin. Tutkimuksessa väitetään, että tiedotusvälineet rajaavat mahdollisuuksia esittää seksuaalinen häirintä sukupuoleen perustuvana käytöksenä. (McDonald & Charlesworth 2013.)

Muuta suomalaista tutkimusta aiheesta on julkaisu vuodelta 2013, jolloin neljän hengen tutkijaryhmä tutki aihetta: ”*Suomalaiset sanomalehdet uskonnollisen maiseman tuottajina – Uskontojournalismi Helsingin Sanomissa, Ilkassa, Kalevassa ja Karjalaisessa vuosina 2007 – 2011*”. Tutkimuksen kohteena ovat neljä edellä mainittua lehteä, joiden aineisto osoittaa, että uskontojournalismi koostuu hajanaisista osista. Tutkijat linjaavat, että journalismin vuoksi on havaittavissa selkeä jako niin paikallisten kuin globaalien ja valtakunnallisten aiheiden välillä, jotka on pidetty toisistaan erillään uutisoinnissa. (Hokka, Valaskivi, Sumiala & Laakso 2013.)

Uskontojournalistiikkaan⁶ liittyviä opinnäytetöitä on julkaistu, kuten Anu Koikkalaisen Pro gradu –tutkielma: ”*Jumala astelee reippaasti julkisessa tilassa*” – *Arkkipiispa Kari Mäkinen ja ihmisoikeudet kirkon viestinnässä ja Helsingin*

---

⁶ Uskontojournalismin sisältö muodostuu uskonnollisesta sanomasta, jolloin viestinnän kohteena on hengellinen elämä, uskon ja etiikan kysymyksenasettelut sekä yhteiskunnallisten asioiden kuin kulttuuristen kysymysten tarkasteleminen. (Katso; Hokka, Valaskivi, Sumiala & Laakso 2013.)

sanomissa vuonna 2010 – 2013. Koikkalainen tarkastelee tutkimuksessaan viestintää Arkipiispa Kari Mäkisestä sekä ihmisoikeuksista, kirkon tiedotuskeskuksen ja Helsingin Sanomien arkistojen avulla. Tutkimusmetodina hän käyttää diskurssianalyttistä lähilukua. Koikkalaisen tutkimuksen ratkaisuna kirkon julkisuuskuvassa korostuvat ihmisoikeuksien roolin tärkeys. (Koikkalainen 2014.)

Tytti Pääkkönen puolestaan on tutkinut Kirkko ja kaupunki -lehden journalistiikkaa pro gradu -tutkielmassaan: *”Kirkko ja Kaupunki -lehden puhe Jumalasta ja uskosta vuonna 2009.”* Pääkkönen keskittyy tutkimuksessaan sisällönanalyysiin Kirkko ja kaupunki -lehden artikkeleista. Tutkimus tarkastelee Kirkko ja kaupungin viestintää lukijajoukolle koskien puhetta liittyen Jumalaan ja uskoon. Pääkkösen tutkimuksessa selviää, että Kirkko ja kaupunki -media mahdollistaa erilaiset tulkinnat. Antaen julkaisutilaa monenlaisille tulkinnoille liittyen uskontoon ja Jumalaan. Pääkkösen mukaan lehden uutisoinnissa korostuvat eri uutisoinnin aiheet, jotka eivät aina ole pelkästään kristillisiä. (Pääkkönen 2011.)

Milla Suonio puolestaan on tutkielmassaan: *”Vaikuttaja vai vaikenija?”: Evankelis-luterilaisen kirkon osallistuminen parisuhdelaista käytyyn keskusteluun Helsingin Sanomissa ja Kirkko ja Kaupunki -lehdessä vuosina 1999 – 2003.* Tutkielman tarkoituksena on ollut selvittää, miten evankelisluterilainen kirkko osallistui keskusteluun homoseksuaalisuudesta ja parisuhdelaista Helsingin Sanomissa ja Kirkko ja kaupunki -lehdessä. Tutkimuksessa kirkon kanta homoseksuaalisuuteen liittyvistä kysymyksenasetteluista poikkesi kielteisellä asenteellaan Kirkko ja kaupungin ja Helsingin Sanomien kannasta. (Suonio 2008.)

2 Taustaluku

2.1 Seksuaalinen häirintä

Tutkimustieto sekä osaltaan metoo -kampanja ovat auttaneet ymmärtämään seksuaalisen häirinnän yleisyyttä, sen ilmenemismuotoja sekä seurauksia aikaisempaa enemmän. Tämä on osaltaan kirvoittanut keskustelua seksuaalisen häirinnän ilmiöstä. (Ollus, Tanskanen, Honkatukia & Kainulainen 2019, 35.)

Tässä kappaleessa määrittelen, mitä seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan. Aloitan määrittelyn rinnakkaiskäsitteiden avulla, sillä niiden pintapuolinen käsittäminen auttaa hahmottamaan osaltaan myös tutkimusta. Sen jälkeen siirryn määrittelemään, mitä tarkoitetaan seksuaalisella häirinnällä yleisesti, sekä miten valtiollisella että tutkimuksellisella tasolla seksuaalista häirintää määritellään, ja miten sitä tutkitaan.

Seksuaalista häirintää voidaan kuvailla monin eri synonyymein, joita ovat muun muassa seksuaalinen ahdistelu, joka huomioni mukaan kulkee rinnakkain seksuaalisen häirinnän käsitteen kanssa. Muita seksuaaliseen häirintään verrattavia käsitteitä ovat seksuaalinen kaltoinkohtelu⁷ ja seksuaalinen hyväksikäyttö⁸, samoin kuin sukupuolinen häirintä ja ahdistelu⁹. Myös seksuaalinen väkivalta¹⁰ ja raiskaus¹¹ ovat keskeisiä käsitteitä seksuaalisen häirinnän kontekstissa. Edellä mainituille yhteistä on se, että ne ovat tilanteita, jotka tapahtuvat ilman toisen osapuolen suostumusta. Monet tutkimukset puhuvat sukupuolistuneesta väkivallasta¹². Tavallista on, että seksuaalisen häirinnän kontekstissa puhutaan myös inestistä, joka tarkoittaa Vilkan mukaan seksuaalista kanssakäymistä saman perheen jäsenten, mutta ei puolisoitten välillä (Vilka 2011, 183).

Seksuaalinen häirintä perustuu vuorovaikutustilanteeseen ja käyttäytymiseen, jolloin se on sanallista tai sanatonta toimintaa (Yagil, Karnielli-Miller, Zvi & 2006; Vilka 2011, 44). Seksuaalinen häirintä voi olla fyysistä, joka on tuolloin häirinnän kohteen kokemana ei-toivottua käyttäytymistä. Siihen liittyy aina yksipuolisuus ja toistuvuus. (Aaltonen, 2006; Vilka 2011, 44.) Seksuaalisen häirinnän myötä kyetään loukkaamaan vastapuolen henkistä tai fyysistä oikeutta

---

⁷Seksuaalisella kaltoinkohtelulla tarkoitetaan vastoin omaa tahtoa tapahtuvaa seksuaalista toimintaa, kuten vartaloon liittyviä vihjauksia (Vilka 2011, 184).

⁸ Seksuaalisella hyväksikäytöllä tarkoitetaan usein alle 18 – vuotiasta kohdetta tai henkilöä, joka on kykenemätön puolustautumaan tai ilmaisemaan tahtoaan tilanteessa, joka loukkaa itsemääräämisoikeutta (Vilka 2011, 184).

⁹ Häiritty valikoituu kohteeksi sukupuolensa vuoksi. Sukupuolinen häirintä voidaan hahmottaa myös vallankäyttönä, jonka välineitä on seksuaalisuus tai sukupuoleen liittyvät ominaisuudet. (Peltola 2008, 449.)

¹⁰ Seksuaalinen väkivalta on teko, joka vahingoittaa kohteen seksuaalisuutta (Vilka 2011, 184).

¹¹ Raiskaus on määritelty rikoslaisissa sukupuoliyhdyntänsä, johon kohde on pakotettu (Vilka 2011, 184).

¹² Sukpuolistuneella väkivallalla tarkoitetaan sellaista väkivaltaa, jonka muodot, käytännöt ja merkitykset eroavat sukupuolen mukaan, jolloin naisten ja miesten kokemana väkivalta on poikkeavaa sukupuolesta riippuen (Ollus ym. 2019, 32; ks. lisää Vilka 2011, 35; Yagil ym. 2006).

koskemattomuuteen. Usein kyseiseen vuorovaikutustilanteeseen liittyy häiritsijän luoma uhkaava, vihamielinen, halventava tai nöyryyttävä ilmapiiri. (Aaltonen 2006.) Seksuaalinen häirintä voi kattaa asiattoman vartaloon tai seksuaalisuuteen liittyviä huomautuksia, seksin ehdottamista epäasiallisessa yhteydessä, kuin kaksimielisiä puheita ja fyysistä lähentelyä, josta voi koitua seuraamuksia häirinnän kohteelle.¹³ (Keski-Petäjä & Attila 2017.)

Seksuaalisen häirinnän luonne liittyy henkilökohtaisen tulkinnan kysymykseen, joka ilmenee yllä mainituissa vuorovaikutustilanteissa (Yagil ym. 2006). Siihen puolestaan liittyy ajatus siitä, että kullakin yksilöllä itsellään on oikeus määritellä henkilökohtaisesti, mitä hän itse pitää seksuaalisena häirintä (De Judicibus & McCabe 2001). Tutkimusten mukaan häirinnän kokemus riippuu sukupuolesta, iästä, asemasta, tehtävästä, kuin tilanteesta ja aiemmista kokemuksista. Lisäksi siihen vaikuttavat osapuolten välinen vuorovaikutus, kuten hierarkia ja asema. (Kauppinen ym. 2001, 12.)

Suomen lain mukaan seksuaalinen häirintä voi olla monimuotoista. Se voi näyttäytyä seksuaalisesti vihjailevina eleinä tai ilmeinä, härskeinä tai kaksimielisinä puhekielen ilmaisuina ja vartaloa tai pukeutumista koskevin huomautuksina. Seksuaalinen häirintä voi näyttäytyä ehdotuksina tai vaatimuksina, jotka häirinnän kohde kokee epämukavina. Häirintä voi olla myös fyysistä lähentelyä. (He 195/2004; He 44/2009.)

Vuonna 2014 seksuaalinen häirintä on kriminalisoitu. Tuolloin rankaisuperusteeksi kirjattiin fyysistä koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta loukkaava teko. (He216/2013.) Tasa-arvolain 7§:n mukaan seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan käytöstä, jolla kyetään loukkaamaan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta, luoden vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri (TA609/1986). Muilla elämänalueilla seksuaalinen häirintä on kielletty seksuaalisen ahdistelun nimikkeellä rikoslaissa. Kuitenkin seksuaalinen ahdistelu on väljempi määritelmä¹⁴ ja määritelmän kehyksen ulkopuolelle jäävät teot voidaan tuomita kunnianloukkauksena. (Keski-Petäjä ym. 2017.)

---

¹³ Seksuaalisen häirinnän vaikutus kohteelle on moninainen. Sillä voi olla mm. psykologisia seuraamuksia, fyysisiä vaikutuksia, itsetunnon heikentymistä (katso lisää Kauppinen ym. 2001, 30; Sanderson 2002, 44–74).

Useiden tutkimusten mukaan naiset kokevat seksuaalista häirintää useammin kuin miehet. Useimmiten ikä on riskitekijä ja häirintää kokevat naiset ovat iältään 15–34 -vuotiaita. Myös vähemmistöön kuuluminen aiheuttaa riskin joutua seksuaalisen häirinnän kohteeksi (De Judicibus ym. 2001; Teräsaho & Närvi 2019; Ollus ym. 2019, 45; Keski-petäjä ym. 2017). Suomalaisen tasa-arvobarometrin mukaan huomattava osa häirintää kokeneista naisista on ilmoittanut häiritsijäkseen miespuolisen henkilön (Keski-Petäjä ym. 2017). Tasa-arvobarometrin mukaan naisten kokema seksuaalinen häirintä oli kaikkein yleisimmin sanallista häirintää, kuin myös fyysistä koskemattomuutta loukkaavaa toimintaa. Miehet puolestaan ilmoittivat kokeneensa häirintää niin naisten, kuin miesten taholta. Kuitenkin uuden tasa-arvobarometrin mukaan naisten harjoittama seksuaalinen häirintä suhteessa aiempiin tarkasteluvuosiin oli laskenut. Miesten kokema häirintä oli fyysistä, mutta myös sanallista (Keski-Petäjä ym. 2017; Kauppinen ym. 2001, 21).

Seksuaalista häirintää on tutkittu pian kolmenkymmenen vuoden ajan, jolloin ensimmäiset tutkimukset keskittyivät siihen, miten seksuaalinen häirintä määritellään ja miten sitä voidaan tutkia. Yritys- ja järjestötasolla tutkimuksista on hyödytty, sillä tutkimustulosten avulla on laadittu toimenpideohjeita. Myös lainsäädäntö on kehittynyt, joka osaltaan auttaa määrittelemään seksuaalista häirintää ja luo rajoituksia ihmisten väliseen kanssakäymiseen (Kauppinen ym. 2001, 54). Häirintää on tutkittu eri näkökulmista, kuten tasa-arvoon liittyvinä tutkimusasetelmina, sukupuoleen kohdistuvana syrjintänä, osana seksismiä työkuultuurissa, väkivaltakäyttäytymisen muotona, valta-aseman väärinkäyttönä sekä kiusaamisena (Kauppinen ym. 2001, 54 – 55.)

2.2 Häirintä kristillisissä yhteisöissä

Maailman uskonnoille, kuin myös kristinuskolle, on ollut ominaista säädellä ja ohjata ihmisten käyttäytymistä. Tällöin ydintarkoituksena on ollut suojella yksilöitä ja yhteisöjä siten, että säännöillä on luotu kehykset, joiden avulla yksilö ymmärtää

---

¹⁴ Rikoslaisissa (39/1889), (20.5a§) seksuaalinen teko, joka loukkaa seksuaalista itsemääräämisoikeutta, on tuomittava, mikäli teosta muualla rikoslaisissa ei ole säädetty rangaistusta. Seksuaalisesta ahdistelusta seuraa sakko tai vankeusrangaistus enintään kuudeksi kuukaudeksi. (ks. lisää Rikoslaki 39/1889.)

mikä on hyveellistä¹⁵. Korhosen ja Närhen mukaan valtauskonnoista kaikki tarjoavat jäsenilleen ohjeita ja sääntöjä liittyen seksuaalisuuteen ja sukupuolisuuden toteutumiseen. (Korhonen & Närhi 2011, 8.)

Hengellisyys, kuten seksuaalisuus, ovat ihmisen herkintä ja haavoittuvinta aluetta, jolloin toisen ihmisen koskemattomuuden kunnioitus on ehdottoman tärkeää. Toisen osapuolen rajoja kunnioittamaton hengellinen väkivalta¹⁶ loitontaa kirkosta ja uskosta. Vaarallista hengellisestä väkivallasta tekee uskonnon kautta tapahtuva vallankäyttö ja alistaminen. (Villa 2013 13–14.)

Hengellinen väkivalta mainitaan usein puhuttaessa suomalaisista uskonnollisista yhteisöistä. Yhteisöihin kuuluu paljon ihmisiä, joiden elämälle liikkeen säännöt luovat raamit. Keskustelu hengellisestä väkivallasta on tullut osaksi suomalaista keskustelua tälle vuosituhannelle tultaessa. Internetin kasvun myötä keskusteluun on noussut aiheita, joista on aiemmin vaiettu. Tämä johti siihen, että suomalaiset mediat alkoivat kiinnittämään huomiota suomalaisia uskonnollisia liikkeitä sivuaviin teemoihin. Silloin hengellinen väkivalta nousi suomalaisessa mediassa otsikoihin. (Linjakumpu 2018, 54.)

Hengellisestä väkivallasta käytiin keskustelua jo 2000 -luvun Suomessa. Keskustelua käytiin pedofiliasta ja inestistä, mutta keskustelut eivät liittyneet suoraan suomalaisiin kristillisiin yhteisöihin. Tutkimusten ja median myötä keskustelu suuntasi kohti vanhoillislestadiolaisuutta, metodisteja ja

---

¹⁵ Tutkija Margaret Kennedyn mukaan puheessa ilmenee usein myytti, jonka mukaan kristilliset yhteisöt olisivat turvallisempia, kuin muut yhteisöt. Ajatus perustuu yhteisöjen ”pyhyteen”, jota pidetään turvallisuuden synonyyminä. Kennedyn mukaan kristillisille yhteisöille on tyypillistä hyvän ja pahan hengelliset konseptit. Kennedyn mukaan kirkon opit, liittyen vanhempien kunnioittamiseen ja ehdottomaan tottelemiseen osaltaan alistavat hyväksikäytön mahdollistumiselle. Erityisen vaarallista on, jos teko oikeutetaan vetoamalla Jumalan tahtoon. (Kennedy 2000, 126.)

¹⁶ Puhuttaessa hengellisestä väkivallasta puhutaan ääriyhteisöllisyydestä, koska tiiviit uskonnolliset yhteisöt muodostavat alistavan tekijän hengellisen väkivallan mahdollistumiselle. Hengellinen väkivalta voi olla fyysistä tai henkistä ja usein se kohdistuu uskonnollisen yhteisön omiin jäseniin. Tyypillistä on että, hengellinen väkivalta perustellaan uskon tai uskonnolliseen yhteisöön jäsenyyden perusteella. Tällöin on kyse väkivallasta, joka vahingoittaa ihmisten oikeuksia ja minimoi heidän mahdollisuuksiaan määritellä omaa toimijuuttaan, hengellisyytään tai tulevaisuuttaan. Hengellinen väkivalta liittyy voimakkaasti uskonnollisen yhteisön vallan ja hallitsemisen teemoihin, joiden ylimpänä auktoriteettina uskotaan olevan Jumalan sana. (Linjakumpu 2018, 51 – 52; Linjakumpu 2015, 10.)

Piispainkokouksen työryhmä on katsonut hengellisen väkivallan olevan tahallista, fyysistä, henkistä tai hengellistä vahinkoa aiheuttava toimintatapa, joka loukkaa kohteen etuja ja oikeuksia. Kohdistuen hänen henkeensä tai terveyteen, jolloin se ei ota huomioon henkilön tahtoa tai kykyään vaikuttaa tasavertaisesti häntä koskettavissa asioissa. (Villa 2013, 14.)

helluntailiikkeitä, jolloin hyväksikäyttötapauksia tuli julkisuuteen enemmän (ks. esim. *Helsingin Sanomat* 29.4.2014; *Kotimaa* 24.8.2013; Linjakumpu 2018, 55; Linjakumpu 2015, 35 – 36)¹⁷. Julkisuudessa käytiin keskustelua, joka liittyi vanhoillislestadiolaisten hoitokokouksiin¹⁸. Niiden ongelmat nousivat esiin noin 2000-luvulla, kun liikkeestä eronneet tai erotetut alkoivat esittää vaatimuksia asioiden selvittämiseksi. (Linjakumpu 2018, 54 –55.)

Uskonnollisten liikkeiden ympärillä on puhuttu naisten, lasten ja nuorten heikosta asemasta tietyissä uskonnollisissa liikkeissä. Keskustelua on käyty seksuaalivähemmistöjen kohtelusta sekä ihmisoikeusloukkauksista. Näin myös hyväksikäytön eri muodot ovat olleet esillä. Muita uskonnollisiin yhteisöihin liittyviä keskustelunaiheita ovat olleet yhteisöstä erottaminen ja liikkeistä irrottautuneiden asema ja siihen liittyvä karttamismenettely. (Linjakumpu 2018, 55–56.) Hengellisen väkivallan piirissä on nähty erilaisia uskonnollisia toimijoita kuten esimerkiksi Jehovan todistajat, mormonit, Nokia-missio, Koivuniemen kultti ja helluntaiseurakunnat, mutta myös yksittäiset ihmiset, kuten esimerkiksi Linjakummun mukaan, maallikkosaarnaaja Pirkko Jalovaaran toiminta on herättänyt voimakasta keskustelua. (Linjakumpu 2018, 57.)

Hengellistä väkivaltaa ovat puolestaan määritelleet useat eri tahot kuten kirkolliset tahot, sosiaalityön asiantuntijat ja hengellistä väkivaltaa itse kokeneet sekä heidän lähipiirinsä kuten myös tutkijat. Evankelisluterilaisesta kirkosta selkein kannanotto hengelliseen väkivaltaan uskonnollisissa yhteisöissä on liittynyt arkkipiispa Kari Mäkinen kirkolliskokouksen avauspuheeseen vuonna 2012. Tuolloin Mäkinen puhui julkisesti vanhoillislestadiolaisuuden ongelmista. Puheenaiheina olivat hoitokokoukset, kuin lasten seksuaalinen hyväksikäyttö. Ongelman ratkaisemiseksi Mäkinen kehotti yhteisöä puuttumaan ongelmaan. (Linjakumpu 2018, 56; Mäkinen 2012.)

---

¹⁷ Hengellisessä yhteisössä lasten hyväksikäyttöä ei suoraan pidetä hengellisenä väkivaltana. Vaan sellaiseksi se muuttuu, kun yhteisö arvioi, käsittelee tai peittelee tapahtunutta lapsen kannalta negatiivisella tavalla ja uskontoon vedoten. (Linjakumpu 2018, 55.)

¹⁸ Hoitokokouksia pidettiin Linjakummun mukaan erityisesti 70 – luvulla, jolloin liikkeeseen kuuluvia ihmisiä erotettiin. Julkinen sielunhoito oli monen ihmisen kertoman mukaan traumaattinen kokemus. Sen aiheuttamat yhteisölliset ja yksilölliset ongelmat jäivät liikkeeseen vallalle. Hoitokokouksien käytäntöjä on kuvattu painostuksena ja henkisenä ahdisteluna. (Linjakumpu 2018, 55.)

Linjakummun mukaan hengellisen väkivallan tutkiminen ja tulkitseminen on haastavaa, sillä sen määrittely ja mittaaminen on vaikeata. Jokainen ihminen määrittelee itse rajat sille, mitä hän pitää hengellisenä väkivaltana. Linjakummun mukaan väkivallan kollektiivinen luonne ei näyttäydy hengellisessä väkivallassa selkeänä. Lisäksi se on riippuvainen yhteisöllisyyden luonteesta, jolloin se eroaa muusta väkivallasta. Linjakummun mukaan väkivaltaa tutkittaessa on kiinnitettävä huomiota valtaan itseensä, sekä auktoriteettien ja hallinta-asemien merkityksiin. Näin ollen hengellinen väkivalta on osa laajempia yhteisöllisiä rakenteita ja toiminnan ulottuvuuksia. (Linjakumpu 2013; Villa 2013, 14.) Uskonnollisiin liikkeisiin liittyvää väkivaltaa tutkiessa on pyritty arvioimaan sitä, miten raamatulliset auktoriteetit ovat puhuneet väkivallasta ja sen ympärillä olevista teemoista. Keskeisiä teemoja ovat olleet uskontojen luomat oikeutukset väkivallan teoille. Lisäksi on tutkittu paljon kärsimyksen ja kivun teemoja kristinuskossa. Hengellisen väkivallan tutkimuksen yhteydessä on tarkasteltu myös uskontojen yhteyttä itsemurhiin, psyykkisiin sairauksiin ja muihin henkilökohtaisiin ongelmanasetteluihin. (Linjakumpu 2015, 26.)

3 Metodologia

3.1 Sosiaalisen konstruktionismin viitekehys

Tutkimukseni viitekehyksenä on sosiaalinen konstruktionismi, jolloin vuorovaikutustilannetta, kuten kielenkäyttöä tarkastellaan sosiaalisen todellisuuden rakentajana. Sekä siihen kuuluvana osa-alueena ja sen kuvana, jolloin kohteena on puhuttu ja kirjoitettu kieli. (Jokinen, Juhila & Suoninen 2002, 10 – 11; Jokinen, Juhila & Suoninen 1993, 9; Burr 2015, 11.) Sosiaalisen konstruktionismin myötä kielenkäyttö nähdään maailman kuvaajana ja sen merkityksien luoja. Sen seurauksena voimme saada maailmasta tietoa jo olemassa olevista asioista. Kun ”konstruoin”, luomme merkityksiä kohteille, joihin viittaamme. Näin ollen kielenkäyttö toimii välineenä, jolla on käytännön seuraamuksia, kuten rajoitteita ja velvoitteita. (Jokinen ym. 1993, 18; Jokinen, Juhila & Suoninen 2016, 26 –27; Burr 2015, 11.)

Sosiaalinen konstruktionismi on teoreettinen lähestymistapa, jonka avulla kyetään tutkimaan kielen rakenteita. Tutkijan tavoitteena on suhteuttaa tutkimusaineiston

kieli omaan maailmankuvaansa, jota arkitodellisuudessa voidaan pitää itsestäänselvyytenä. (Burr 2015, 2.) Kielen konstruktiivista ydintä tarkastellessa tulisi keskittyä sanojen monimerkityksiin, jolloin ne voidaan liittää tutkijan omaan ympäröivään kulttuuriin. Tällöin tutkija pyrkii löytämään sanoihin latautuneet piilomerkitykset. Tutkija on kiinnostunut siitä, miten tarkastelun kohteena olevat sanat ovat tuotettu, sekä siitä, millä tavoin, ja milloin sanat vuorovaikutustilanteessa määritellään ja erotellaan toisistaan. On kysyttävä esimerkiksi: ”Miten seksuaalinen häirintä on tuotettu ja tuotetaan?” Tämä liittyy *ei-heijastavuuden* ideaan.¹⁹(Jokinen ym. 1993, 19–20.)

Sosiaalisten ongelmien tutkimus hyötyi sosiaalisen konstruktionismin tutkimustraditiosta 1970-luvulla. Tutkimussuunnan perusteoksena voidaan pitää Malcolmin ja Spectorin teosta: ”*Constructing Social Problems*”²⁰. Teos toi ensi kertaa ilmi, miten sosiaalisia ongelmia voidaan tutkia ainoastaan subjektiivisten määritelmien²¹ avulla. (Hjelm 2005, 39.) Sosiaaliset ongelmat liittyvät arvoihin. Niiden tulee olla tutkimuksen lähtökohtana. Konstruktionistinen näkökulma on kiinnostunut moraalien rakentumisesta kielessä, eli siitä, miten joku asia valikoituu moraalien kohteeksi. Tällöin ollaan kiinnostuneita siitä, miten valikoituvat ne ilmiöt, jotka esitetään kaikkein ”ikävimpinä”, jolloin tarkastelun kohteeksi nousevat ne osa-alueet, joiden ajatellaan muodostavan sosiaalisen ongelman. (Hjelm 2005, 39.) Konstruktionistisen tutkimusotteena perspektiivinä on ongelman määrittelemisen ja merkityksien rakentumisen prosessi, jolloin on kysyttävä, minkä vuoksi jokin asia nähdään ongelmana, kun toista ei. Tämä tarkoittaa osaltaan merkitysluokkien, eli kategorioiden luomista.

Se, miten käsitämme maailman, liittyy asioiden kategorioimiseen. Lokeroinnin sisältö on rakennettu sosiaalisesti. (Loseke 2017, 24, 26–28.) Kategorioiden luominen viittaa tässä kontekstissa vaatimusten esittämiseen, jolloin toimijat, kuten tutkijat, jotka osallistuvat sosiaalisen todellisuuden rakentamiseen, voidaan nähdä vaatimusten esittäjinä. Sosiaalisten ongelmien konstruktionistisessa tutkimuksessa on kiinnitettävä huomiota vaatimuksiin, vaatimuksia esittäviin henkilöihin sekä

---

¹⁹ *Ei-heijastavuuden* idealla tarkoitetaan yksinkertaisena näyttäytyviä asioita, joille paljastuu tutkittaessa syvempiä, piilotettuja tarkoituseriä. Kieli ei ole tällöin todellisuuden peilikuva. (katso lisää: Jokinen 1993 ym.)

²⁰ Tähän tutkimukseen ei ollut saatavilla kyseistä teosta. Käytin tässä tutkimuksessa Malcolm`n ja Spectorin teosta ”*Constructing Social Problems forty years later*”.

²¹ Subjektiivisella määritelmällä tarkoitetaan ihmisten omakohtaisesta tulkinnasta ja käsityksestä muodostunutta mielikuvaa (katso lisää esim. Tieteen termipankki ”subjektiivisuus”).

vaatimusten esittämisen prosessiin. Vaatimusten avulla kyetään osoittamaan se, mistä perinpohjaisesti sosiaalisesti ongelmaksi esitetyssä asiassa on kyse. Lisäksi kyetään tarkastelemaan kausaalisuhteita, jolloin sosiaalisen ongelman toimenpiteet mukautuvat riippuen kontekstista, jossa ne esitetään. (Hjelm 2005, 40.)

Sosiaalisten ongelmien tutkija, Donileen Loseken kuvaa vaatimuksien esittämistä ja niiden esittäjiä käsitteellä ”ongelmateollisuus” (engl. *social problems industry*). Tämä tarkoittaa sitä, miten laajasti yhteiskunnan eri osa-alueiden ihmisryhmät ovat osallisina ongelman esittämisessä ja sen muutospyrkimyksessä. (Hjelm 2005, 40 – 41.)

Sosiaalisten ongelmien tutkimus keskittyy tilanteiden, käyttäytymisen ja toiminnan analysointiin, joiden rutiineissa ja moraalisisessa järjestyksessä irrottaudutaan ja toimitaan tavan mukaan, jota voidaan pitää poikkeavana. Suhde on kausaalinen, sillä irrottautuminen muodostaa odottamattomuutta ja ei-toivottuna pidettyä toimintaa, jotka ovat tunnistettavissa sosiaalisesti ongelmaksi. Näin ollen ongelmaksi voidaan määritellä ihmisten ja osallisten toiminta, joka tuotetaan ja tunnistetaan, ja voidaan liittää niin itseen kuin muihin ihmisiin sekä tekoihin. Tutkijan tehtävänä on näin ollen tutkia sitä, miten sosiaaliset ongelmat rakentuvat, ja miten ne tunnistetaan. (Juhila 2012, 131.)

3.2 Seksuaalinen häirintä sosiaalisena ongelmana

Seksuaalinen häirintä on sosiaalinen ongelma. Arkiymmärryksemme mukaan sosiaaliset ongelmat nähdään haitallisina ilmiöinä, joista on pyrittävä eroon. Rikollisuus, seksuaalinen häirintä ja päihteiden käyttö ovat suurelle yleisölle tuttuja sosiaalisia ongelmia. (Hjelm 2005, 35.)

Sosiaalisen ongelman teoria pohjautuu yhteiskunnalliseen ja sosiaaliseen toimintaan, jonka avulla on pyritty luomaan määritelmiä siitä, mitä sosiaaliset ongelmat pitävät sisällään (Spector 2018, 175 – 176). Sosiaaliset ongelmat ovat asioita, jotka näyttäytyvät epämiellyttävinä ihmisten elämässä. Ne ovat sosiaalisia suhteita, jotka ovat ongelmaisia ihmisten välisessä kanssakäymisessä. (Ibarra & Kitsuse 2017, 22.) Sosiaalinen ongelma saa luonteensa koskettaessaan useaa henkilöä. Yhden ihmisen kokemaa vääryyttä tai epäoikeudenmukaisuutta ei määritellä sosiaalisesti ongelmaksi, vaan sosiaalisella ongelmallä tarkoitetaan tilannetta, joka koskettaa isoa ihmisjoukkoa, ryhmää. (Loseke 2017, 19 – 20.)

Sosiaalinen ongelma on näin ollen nimitys kategorialle, jonka ajatellaan sisältävän olosuhteet, jotka nähdään laajalle levinneinä, vääränlaisina ja muutettavissa olevina kategorioina (Loseke 2017, 28).

Sosiaalisten ongelmien määrittely on erilaisten diskurssien esiintymistä vuorovaikutustilanteessa. Kaikkein näkyvin diskurssi valikoituu tavaksi tarkastella näyttäytyvää ongelmaa. Julkisessa keskustelussa ongelmanmäärittely voi olla jakautunutta kahteen eri ääripäähän, jolloin ongelmalla nähdään niin negatiiviset ongelman haitat, kuin sen positiivisetkin puolet. Toisaalta taas diskurssit saattavat täydentää toisiaan sen sijaan, että ne kilpailisivat keskenään, olisivat päällekkäisiä tai sulkisivat toisiaan pois. Näin ollen esimerkiksi huumeet voidaan omaksua lääketieteellisenä ongelmana yksilölle, mutta myös rasitteena lähimmäisille sekä kansantaloudellisena hättänä yhteiskunnalle. Näin ollen diskursseissa voi painottua yksilön, perheen ja yhteiskunnan tasot. (Hjelm 2015, 64.) Hjelman mukaan sosiaalinen ongelma määritellään siten, että olemassa olevaa ilmiötä pidetään negatiivisena, pahana asiana, jonka vuoksi sitä voidaan pitää ongelmana. Yhteisöissä, kuten uskonnollisissa yhteisöissä, kysymys sosiaalisen ongelman määrittelystä liittyy ennen kaikkea arvopohjaan, eli siihen, mitä yhteisö pitää tärkeimpänä ja arvokkaimpana keinona ratkaista olevassa oleva ongelma (Hjelm 2005, 36). Teoreettiset taustaoletukset vaikuttavat siihen, millaiseen lopputulemaan sosiaalisen ongelman määrittelyssä päästään, sekä mistä näkökulmasta yhteiskunnallista ilmiötä tarkastellaan tutkittaessa sosiaalisten ongelmien luonnetta (Hjelm 2005, 36).

Seksuaalinen häirintä sosiaalisena ongelmana on liitettävissä rikollisuuden kontekstiin. Usein seksuaalista häirintää kuvaillaan seurauksina tekijälle itselleen, jolloin esillä ovat mahdollinen rikosoikeudellinen vastuu. (Hjelm 2005, 35.) Yleisesti seksuaalisesta häirinnästä sosiaalisena ongelmana puhutaan negatiivisten vaikutusten yhteydessä, jolloin niillä viitataan yhteiskuntaan ja eri organisaatioihin (Remus, Hauserman, Schwochau & Stibal 2003). Seksuaalinen häirintä sosiaalisena ongelmana nostaa esiin keskustelun moraalisisista ja arvopohjaan liittyvistä ongelmista. Sosiaalisen ongelman määrittelyyn vaikuttaa eron tekeminen asioiden välille, jolloin kuvataan sitä, millä tavoin asioiden tulisi olla. (Hjelm 2005, 35–36.)

3.3. Diskurssianalyysi mediatutkimuksessa

Median rooli yhteiskunnallisten ongelmien julkaisualustana on kasvanut voimakkaasti viime vuosina. Median osa yhteiskunnassa on merkittävä, sillä tiedotusvälineillä on valta rakentaa kuvaa ilmiöistä, jotka eivät ole suuren yleisön tiedossa. Näin ollen journalismilla on etuoikeus valikoida näkökulma, joka johdattaa yleisön mielikuvan muodostumista liittyen esitettyyn ilmiöön. (Hjelm 2005, 59.)

Mediatutkimuksessa diskurssianalyysi on omiaan tarkastelemaan kielessä esiintyviä diskursseja ja valtarakenteita. Sen avulla kyetään tarkastelemaan vuorovaikutuksellisuutta ja kielenkäyttötapoja, joiden välillä on havaittavissa kausaalinen suhde. (Fairclough 1997, 75.) Diskurssilla (engl. *Discourse*) tarkoitetaan puhuttua ja kirjoitettua kieltä eli sosiaalisia käytäntöjä ja toimintatapoja. Diskurssianalyysi sopii tutkimukseen, joka on kiinnostunut ilmiöiden historiallisesta tarkastelusta, valtasuhteiden analyysistä tai institutionaalisista sosiaalisista käytänteistä. (Jokinen ym. 2016, 34; Pietikäinen 2000, 192.) Fairclough'n mukaan diskurssilla voidaan tarkoittaa myös muita merkityksen tuottamisen muotoja, kuten kuvia ja sanatonta viestintää. Diskurssi on hänen mukaansa kielen tarkastelua sosiaalisen käytännön ilmiönä. (Fairclough 1997, 75.)

Diskurssianalyysin avulla kielenkäyttöä voidaan tarkastella tapana, jolla on vaikutuksia ja seurauksia ympäröivään maailmaan. Diskurssianalyysissä Kielenkäyttöä tutkitaan sanojen tarkoitusperin, diskurssien avulla, joita voidaan pitää limittäisinä ja yhteenkuuluvina. Diskurssit puolestaan analysoidaan sosiaalisten rakenteiden ja käytänteiden näkökulmasta. Tällöin ollaan kiinnostuneita kielen, yhteiskunnan ja sosiaalisten rakenteiden välisestä olemassaolosta vuorovaikutuksellisessa tilanteessa. (Pietikäinen 2000, 193; Young & Fitzgerald 2006, 8.)

Tarkastellessa mediatekstejä, tulee kielenkäyttö ymmärtää sosiaaliseksi ja yhteiskunnalliseksi, jolloin kieli esiintyy toiminnan muotona. Tällöin kieli on sosiaalisesti ja historiallisesti vaihteleva toimintamuoto, eli se on muovautunut ja vaikuttava yhteiskunnallisesti, ollen ”*dialektinen*”. Diskurssianalyysin avulla

kyetään tarkastelemaan kielenkäyttöä yhteiskunnallisena ja yhteiskunnallisesti vaikuttavana tuotoksena. Kielenkäytössä muodostuu *identiteettejä, sosiaalisia suhteita ja tieto- ja uskomusjärjestelmiä*. (Fairclough 1997, 76.)

Mediakriittistä tutkimusta tehdessä on tärkeätä nostaa esiin toiminta, joka tekstistä on havaittavissa poikkeavaksi ja määritellä ”me”, joiden piiriin kyseinen toiminta ei kuulu, jolloin tarkastellaan vastakkaisuuksia ”meidän” ja ”heidän” välillä. Median tuodessa ilmi aiheita tietystä perspektiivistä käsin, osallistuu se yhteiskunnan todellisuuden rakentumiseen. Siinä rakentumisessa myös kuulijajoukolla, eli vastaanottajilla, kuten lukijoilla on osansa kielen rakentumisen prosessissa. Lukijoiden vastuu korostuu siinä, miten he ymmärtävät uutisoidun. Vastaanottajan oma sosiaalinen konteksti vaikuttaa hänen kykyihinsä arvioida uutisia ja sen näkökulmia. Täten mediadiskurssit ja niiden konteksti ovat vuorovaikutuksessa. (Fairclough 1997, 68, 70 – 73; Hjelm 2005, 61.)

Tutkimusprosessia helpottaakseni, olen jakanut sen *makro- ja mikroanalyysin* avulla. Makroanalyysillä tarkoitetaan tässä kontekstissa diskurssien löytämistä tekstistä, jolloin selvennetään aineistosta esiin nousevat hegemoniset²² tavat esittää seksuaalinen häirintä. (Hjelm 2005, 62.) Se ilmenee tapoina puhua ihmisistä ja asioista. Kyseisen tavan avulla muodostamme ymmärryksen ihmisistä ja asioista tilanteessa, joka on vuorovaikutteinen. (Burr 2015, 19.) Makroanalyysi tapahtuu kategorisoimalla tekstistä nousevat teemat (Hjelm 2015, 62). Näin aineistosta voidaan erottaa esimerkiksi ”osallisuusdiskurssi”, jolloin havaitaan se, miten ”me” ja ”muut” kategoriat syntyvät. Myönnetäänkö vai kielletäänkö seksuaalinen häirintä ja mihin uskonnolliseen yhteisöön se liitetään. Tähän kuuluu näin ollen kaikki Kirkko ja kaupunki -median uutisointi, jossa seksuaalinen häirintä kuvataan rakenteellisesta perspektiivistä. Siitä, miten omaa ja muiden osallisuutta selitetään instituutioina, joissa seksuaalista häirintää tapahtuu.

Vaikka makro- ja mikroanalyysi ovat osittain päällekkäisiä, eroavat ne toisistaan siten, että mikroanalyysi on useimmiten alisteinen makroanalyysille, jolloin se toimii vahvistajana ja vakuuttajana. Mikroanalyysissä huomio on kohdistunut kirjoitettuun vuorovaikutukseen, eli retoriikkaan ja argumentointikeinoihin, joilla diskursseja pyritään vahvistamaan, tehden niistä uskottavampia. (Hjelm 2005, 62 –

---

²² Hegemonia on diskurssianalyysiin liittyvä käsite, joka kuuluu kielen valtarakenteisiin. Hegemonisen käsitteen kautta voidaan tarkastella muun muassa sitä, miksi eri diskurssit vaimenevat, kun taas toiset korostuvat. (Jokinen ym. 2002, 11, 86.)

63; Burr 2015, 20.) Mikroanalyysini selkeimmin esiin nouseva diskurssi on ”*asiantuntijuusdiskurssi*”. Tällöin vakuuttamaan pääsee vuorollaan luterilaisen kirkon johto, tutkijat, suljettujen yhteisöjen edustajat ja niiden entiset jäsenet, seksuaalisen häirinnän uhrit toimivat myös kerrotun vahvistajina. Näin ollen tutkimuksen kiinnostuksenkohteita ovat ongelman määrittelijät, toiminta, toimijat ja se, miten ongelmat pyritään ratkaisemaan. Kyseiset asemat tulevat esiin juuri sosiaalisen konstruktionismin tutkimuksesta. (Hjelm 2005, 62.)

Analyysini haasteena voidaan pitää makro- ja mikrotason osittaista päällekkäisyyttä, mikä näkyy myös diskursseissani. Pyrin luomaan kokonaiskuvan Kirkko ja kaupunki -median puheesta koskien seksuaalista häirintää kristillisissä uskonnollisissa yhteisöissä Suomessa. Analyysini ei mukaile mitään tiettyä kaavaa, vaan pyrkimyksenäni on sosiaalisen ongelman perspektiivin kautta tuoda ilmi se, miten sosiaalisena pidettävä seksuaalinen häirintä esitetään liittyen ”me” ja ”muut” – asetelmassa. Miten ongelman syyt ja niiden ilmenemismuodot esitetään ja millaisia ratkaisuehdotuksia sosiaalisen ongelman poistamiseksi luodaan.

4 Aineisto

Tässä tutkimuksessa olen kiinnostunut evankelisluterilaisen kirkon median, Kirkko ja kaupunki -lehden uutisoinnista, joka tutkimuksessani käsittää verkkouutisoinnin seksuaalisesta häirinnästä suomalaisten uskonnollisten yhteisöjen sisällä.

Etsiessäni aineistoa K&k -lehden verkkosivujen hakukoneen avulla, käytin asiasanaa ”*seksuaalinen*”, joka tuotti 251 hakutulosta, joista 20 artikkelia valikoitui tutkimukseen etsiessäni aineistoa Kirkko ja kaupunki -lehden verkkosivujen hakukonetta hyödyntäen. Yksi aineistoni artikkeli valikoitui yllä mainitun hakusanan ulkopuolelta, sillä siihen viitattiin kahdessa aineiston artikkelissa, jolloin se oli ”upotettuna linkkinä” leipätekstissä. Palaan tähän myöhemmin alla.

Lisäksi asiasanasta ”*seksuaalinen*” johdettuja sanapareja olivat ”*seksuaalinen ahdistelu*”, ”*seksuaalinen häirintä*”, ”*seksuaalinen väkivalta*” ja ”*seksuaalinen kaltoinkohtelu*” sekä ”*seksuaalinen hyväksikäyttö*”.

Hakusanalla ”*seksuaalinen ahdistelu*” löytyi 22 hakutulosta, joista kymmenen artikkelia olivat samoja kuin hakusanalla ”*seksuaalinen*”. Asiasanalla

”seksuaalinen häirintä” löytyi 50 hakutulosta, joista yhdeksän artikkelia toistui, samoin kuin hakusanalla *”seksuaalinen”*.

Aihetunnisteella *”seksuaalinen väkivalta”* puolestaan löytyi 72 hakutulosta, joista viisi artikkelia olivat samoja, kuin tutkimukseeni valikoituneella hakusanalla *”seksuaalinen”*. Hakusanalla *”Seksuaalinen kaltoinkohtelu”* löytyi 6 artikkelia, joista kolme oli valikoitunut jo ennemmin osaksi aineistoani. Hakusana *”seksuaalinen hyväksikäyttö”* puolestaan antoi 56 hakutulosta, joista kymmenen artikkelia olivat samoja kuin aineistoon jo valikoituneet artikkelit.

Kyseinen asiasana antoi enemmän aineistoa, joka koski hengellistä väkivaltaa suomalaisissa uskonnollisissa yhteisöissä, mutta ajallisesti ne eivät sopineet tutkimukseni rajaukseen. Lisäksi kyseiset aineistot käsittivät suurimmaksi osaksi kirjallisuutta, jota on tehty suljettujen kristillisten yhteisöjen hengellisen väkivallan ongelmasta.

Myös katolilaisuutta käsiteltiin enemmän tällä hakusanalla, mutta siihen liittyvä aineisto koski ulkomailla esiintyviä skandaaleja seksuaalisen häirinnän ongelman liittyen ja katolisen kirkon edustajien kommentteja asiasta, jolloin kyseinen aineisto rajautui tutkimukseni ulkopuolelle.

Muita kokeiltuja hakusanoja, joilla etsin aineistoa, olivat *”totuusvapauttaa”*, joka käsitti 5 hakutulosta, joista kaikki esiintyivät aiemmin mainituilla hakusanoilla, ollen jo aineistokseni valikoituja artikkeleita.

Kokeilin myös hakusanaa *”ahdistelu”*, jolloin tuloksia tuli 37, joista samoja artikkeleja oli kymmenen kappaletta.

Hakusanalla *”seksuaalinen pahoinpitely”* tuli kaksi hakutulosta, joista kumpikaan ei sopinut aiherajaukseen. Hakusanalla *”pahoinpitely”* antoi 36 hakutulosta, joista yksikään ei kosketa suoraan aiherajaustani.

Asiasana *”raiskaus”* puolestaan antoi 74 hakutulosta, joista kolme artikkelia olivat samoja, jotka olivat valikoituneet jo aineistokseni.

Hakusanalla *”sukupuolinen väkivalta”* puolestaan löytyi neljä hakutulosta, joista kolme oli valikoitunut jo aineistooni. Hakusanalla *”sukupuolistunut väkivalta”* löytyi 1 artikkeli, joka oli aiherajaukseni ulkopuolella.

Aineistoni tärkeimmäksi hakusanaksi valikoitui näin ollen asiasana *”seksuaalinen”*, joka tuotti yhden artikkelin enemmän, kuin muut yllämainitut hakusanat. Kuitenkin käsittäen yhdellä hakukerralla kaikki artikkelit, jotka olivat

eroteltu muille hakusanoille yhtä artikkelia lukuun ottamatta, jota ei tullut muilla hakusanoilla. Lisäksi yksi aineistooni aluksi valikoitunut artikkeli ei löytynyt millään ylläolevista hakusanoista, vaan kuten aiemmin mainitsin, artikkeli oli muun aineiston seassa viittauksena otsikoineen. Tähän liittyy asetelma, joka supistaa aineistoni analyysiä tehdessä, josta kerron seuraavassa kappaleessa.

Aluksi aineistooni valikoitui kaiken kaikkiaan 24 artikkelia, joista kuusi karsiutui pois, jolloin aineistoni käsittää kokonaisuudessaan 20 artikkelia. Pois rajautuneesta aineistosta 6 käsitti kirjeenvaihtoa koskien evankelisluterilaisen kirkon valtasuhteita. Tällöin kyseiset kuusi artikkelia käsittivät kanteen, kaksi kanteeseen vastaavaa pääkirjoitusta ja kaksi pääkirjoitukseen vastaavaa vastinetta sekä artikkeleihin upotetun ja viitatu artikkelin, joka oli välttämätön kokonaisuuden ymmärtämiseksi.

Aineiston kanne koski evankelisluterilaisen kirkon luottamushenkilön laatimaa selvityspyyntöä tuomiokapitulille. Kanteessa kerrottiin evankelisluterilaisen kirkon papin häirinnän seurakuntalaista seksuaalisesti sielunhoitotilanteessa. Lisäksi selvitystä pyydettiin piispa Laajasalon mahdollisesta virkavirheestä, joka pohjautui piispa Laajasalon antamaan ohjeistukseen kyseiselle papille, tilanteen selvittämiseksi. Julkinen riita yltyi koskemaan kiistelyä kirkon sisäisistä valtasuhteista, jolloin keskustelun aiheita olivat muun muassa luottamushenkilöiden yritys murtaa kanteen avulla Laajasalon piispainvaalikampanja. Näin ollen Kirkko ja kaupunki -verkkomediassa keskustelua ei käyty enää seksuaalisen häirinnän ongelmasta ja siitä selviämisestä, vaan se käsitti kiistan liittyen kirkon sisäisiin ristiriitoihin.

Kuten aiemmin jo mainitsin, muita poisjääneitä artikkeleita olivat ne, jotka eivät sopineet ajallisesti vuosiin 2017–2020 tai ne eivät sopineet aiheajaukseeni liittyen suomalaisiin kristillisiin uskonnollisiin yhteisöihin ja niitä koskevasta seksuaalisen häirinnän uutisoinnista.

Muita hakusanoillani poisjääneitä artikkeleita olivat ne, jotka käsittivät sotaa ja ihmiskauppaa. Avioliitto, äitiys ja väkivalta avioliitossa olivat esillä hakusanoissa, jotka jäivät rajaukseni ulkopuolella.

Aineistoa analysoidessa pyrin tarkastelemaan, millä tavoin Kirkko ja kaupunki uutisoi suomalaisista kristillisistä uskonnollisista yhteisöistä liittyen seksuaaliseen häirintään.

Tarkastelen, muodostuuko puheessa vastakkaisasetelmia meidän ja muiden välillä evankelisluterilaisen kirkon ja muiden yhteisöjen välillä.

Aineistoani tulen tarkastelemaan teoreettisen viitekehykseni, sosiaalisen ongelman, avulla. Pidän lähtökohtanani seksuaalisen häirinnän ongelman tunnistamista yhteisön sisällä, jolloin osaltaan ilmiö on myönnetty olemassa olevana. Sen seurauksena voisi olettaa, että uskonnollisilla yhteisöillä on vastuu ratkaista aineistossa esiintyvä ongelmanasettelu. Tarkastelen, miten seksuaalisen häirinnän ratkaisuehdotukset esitetään, miten sen syyt ja ilmenemismuodot kerrotaan.

Analyysi tehtiin perehtymällä aineistoon lukemalla se läpi useita kertoja. Kopioin aineiston jokaisen artikkelin Word – alustalle, jolloin tutkimuksen päädiskurssit alkoivat muodostumaan. Määritin diskursseille värit, keltainen, punainen, sininen ja vihreä Word - tekstinkäsittelyohjelman korostusväri -työkalulla, jolloin värikoodasin tekstissä ilmentyviä diskursseja.

Oman muistin tueksi kirjoitin Kirkko ja kaupunki -median leipätekstin väliin omalla, muusta tekstistä erottuvalla punaisella lihavoidulla tekstillä kommentteja. Aineisto rakentui täten vaihe vaiheelta.

5 Analyysi

Alla olen määritellyt aineistostani esiin nousevat diskurssit, jotka ovat: *asiantuntijuus*, *osallisuus*, *kokemus* ja *ratkaisu*. Aineistoa analysoidessani olen pyrkinyt muodostamaan kokonaiskuvan uutisoinnista liittyen seksuaaliseen häirintään Suomen kristillisissä uskonnollisissa yhteisöissä.

Aineistossa kursivoidut tekstit ovat lainauksia aineistoni teksteistä.

5.1 Asiantuntijuus

Diskurssikategoriana asiantuntijuus sisältää ilmaisutapoja, joilla pyritään vakuuttamaan. Asiantuntijapuheen avulla halutaan vahvistaa aiemmin sanottua ja vakuuttaa lukijayleisö kerrotun tiedon totuudenperäisyydestä. (Hjelm 2005, 67.)

Kirkko ja kaupunki käyttää asiantuntijuuspuhetta kaikissa aineistoni artikkeleissa. Asiantuntijuusdiskurssissa nousee vallalle se, millaisin keinoin vakuuttaminen tapahtuu, ja ketkä saavat oikeuden toimia asiantuntijoina keiden puolesta. Tarkastelun kohteena on, millaisin keinoin asiantuntijuus tuotetaan ja millaisessa tilanteessa asiantuntijuutta tarvitaan.

Vallalla ovat myös kategoriat, jotka korostivat vastakkainasettelua ”meidän” ja ”heidän” välillä.

Asiantuntijuusdiskurssissa keskeinen piirre ovat eri ammattinimikkeet. Niiden avulla korostettiin esimerkiksi toimenpiteitä seksuaalisen häirinnän ratkaisemiksi evankelisluterilaisessa kirkossa. Asiantuntijuus tuotettiin myös sisäpiiriläisten tiedolla, jolloin seksuaalista häirintää kokeneiden puheenvuorojen avulla tuettiin asiantuntijuutta ja toisaalta häirintää kokeneet saivat asiantuntijan roolin sisäpiiriläisinä. Sisäpiirin asiantuntijoina olivat kirkon omat toimijat, kuten papit ja heidän esimiehensä. Jehovan todistajien sisäpiiriläisenä puolestaan toimivat niin häirintää kokeneet, kuin Uskontojen uhrien toiminnanjohtaja Joni Valkila, jonka kerrottiin olevan itsekin entinen Jehovan todistaja. Muita asiantuntijoita olivat oikeuspsykologi, psykoterapeutit, hengelliseen väkivaltaan perehtynyt tietokirjailija sekä tutkija. Muita asiantuntijoita olivat viranomaistahot, joiden asiantuntijuuteen viitattiin muutamassa aineiston artikkelissa. Suurelta osin asiantuntijuuspuhe käsitteli syitä, miksi seksuaalisen häirinnän ongelma koskettaa uskonnollisia yhteisöjä, jolloin tarkasteltiin yhteisöjen sisäisiä rakenteita, niitä osa-alueita, jotka mahdollistivat seksuaalisen häirinnän yhteisössä. Lisäksi sivuttiin seurauksia, lainaten yhteisössä häirintää kokeiden kertomuksia. Asiantuntijuuspuheessa vedottiin myös instituutioihin, kuten kirkkohallitukseen tai tuomioistuimeen, jolloin asiantuntijuuspuhe korosti seksuaalisen häirinnän ongelman yhteiskunnallista osa-aluetta. Kirkko ja kaupunki -median näkökulma seksuaaliseen häirintään, niin kuin muihinkin sosiaalisiin ongelmiin, liittyy vahvasti siihen, kuka pääsee artikuloimaan aihetta asiantuntijana. Hjelman mukaan

”kovien uutisten” genret²³ ovat hyvin riippuvaisia asiantuntijoista (Hjelm 2005, 64, 66). Seksuaalisen häirinnän määrittelijät Kirkko ja kaupunki -median julkaisuissa jakautuvat kuuteen ryhmään. Ensimmäinen on toimittajat, jotka valikoivat sen, millainen artikkelista koostuu (Hjelm 2005, 65). Toisena ovat muut, jotka käsittävät evankelisluterilaisen kirkon ylimmät virkamiehet, tutkijat ja muut informantit, kuten psykologit ja psykoterapeutit, lakiasiantuntijat sekä hengellisen väkivallan instituution puheenjohtaja kuin seksuaalista häirintää kokeneet uhrin, jotka tuovat keskusteluun kokemuksen tason. Asiantuntijuus voidaan jakaa yhteiskunnalliseen ja kristilliseen tulkintaan.

Kirkko ja kaupunki käyttää asiantuntijuuspuhetta vakuuttaessaan toimenpiteistä, joita Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa on tehty sosiaalisen ongelman, seksuaalisen häirinnän, poistamiseksi. Aineistosta käy ilmi, miten luterilainen kirkko on luonut moniammatillisen työryhmän ratkaisuehdotuksena seksuaalisen häirinnän poistamiseksi. Työryhmän tarkoituksena on luoda toimintaohjeet häirintätapauksien varalle. Työryhmän kerrotaan olevan moniammatillinen, jolloin sen avulla pyritään osoittamaan luottamus siitä, että ryhmä koostuu ammattilaisista. Tällöin häirinnän ongelman poistamiseen pureudutaan asiantuntijatasolla, jonka avulla luodaan luottamus asian hoitamiseksi.

”Viime syksynä asetetussa työryhmässä on ollut mukana kaksi Helsingin poliisin seksuaalirikoksen asiantuntijaa, rikoskomisario Saara Asmundela ja rikoskomisario Teija Koskenmäki-Karaharju. Muita työryhmän jäseniä ovat Rikosuhripäivystyksen aluejohtaja Jenni Lehtonen, hiippakunnanvaltuuston varapuheenjohtaja Wiking Vuori, lakimiesassessori Ritva Saario ja vs. lakimiesassessori Jussi Lilja. Työryhmä on konsultoinut myös muutamia seurakunnan työntekijöitä.” (3/2018.)

Työryhmän koostuessa valtion virkamiehistä, kuten poliisin henkilökunnasta, viitataan siihen, että seksuaalinen häirintä sosiaalisena ongelmana on rikollista. Tällöin poliisia voidaan pitää luotettavana tietolähteenä ongelman jäsentämiseksi. Hjelman mukaan tyypillistä on, että poliisia käytetään uutisdiskursseissa esimerkiksi epäsuorasti ilmaistujen faktojen muodossa (Hjelm 2005, 67). Kuitenkin poliisin ja seksuaalisen häirinnän yhteys aineistossani jää vain epäsuoraan ilmaisuun poliisin olemassaolosta ja kirkon yhteistyöstä poliisin kanssa. Myös

---

²³ Usein kovien uutisten genreissä esiintyy faktapohjaiset lyhyet uutissähkeet, uutisraportit, jotka ovat usein laajempia sekä niiden ympärille muodostuvat uutistaustat, mielipidekirjoitukset eli uutiskommentit (Hjelm 2005, 66).

rikosuhripäivystyksen puheenjohtajalla ja lakimiehellä luodaan vaikutelma tietolähteestä, joilla on kokemusta seksuaalirikosten käsittelystä.

Jehovan todistajien yhteisöä koskeva puhe seksuaalisen häirinnän ongelmasta tuotettiin asiantuntijuuden avulla. Asiantuntijoina toimivat Uskontojen uhrien puheenjohtaja, entinen Jehovan todistaja Joni Valkila, sekä Jehovan todistajat itse. Myös seksuaalista häirintää kokeneet toivat esiin subjektiivisen kokemuksen asiantuntijuuslausunnoissa. Asetelmassa korostui roolien vaihtelevuus ”me” ja ”he” -kategorisoinnin välillä, joka vaihteli sen mukaan, ketkä saivat äänensä esille, milloinkin. Molemmat, niin Uskontojen uhrien toiminnanjohtaja, kuin yhteisö itse, piti lapseen kohdistuvaa seksuaalista hyväksikäyttöä tuomittavana tekona. Valkilan asiantuntijuuspuheessa korostui yhteisön rakenteelliset ongelmat. Artikkelissa lainattiin myös sisäpiirin tietoa, jolloin häirintää kokenut toimi osaltaan vahvistajana Valkilan sanomalle. Näin ollen vastuu seksuaalisen häirinnän ongelman korjaamisessa on Jehovan todistajien yhteisöllä itsellään. Seuraavassa otteessa eritellään asiantuntijan avulla syitä ja seurauksia seksuaalisen häirinnän ongelman mahdollistumiselle, jolloin asetelmassa korostuvat miesten patriarkaalinen ja epätasa-arvoinen asema suhteessa naispuolisiin jäseniin:

”Uskonnon uhrien tuki UUT:n toiminnanjohtaja Joni Valkila sanoo, että Jehovan todistajat pitävät miesten kertomuksia uskottavampina kuin naisten. Ellei ahdistelija tunnusta tekoaan, sille on oltava kaksi todistajaa. Syntejä tutkivat sisäiset oikeuskomiteat koostuvat pelkästään miehistä” Jos oikeuskomitea katsoo, että tyttö tai nainen on viekoitellut ahdistelijansa eikä osoita katumusta, hänet voidaan erottaa. Sen jälkeen oman perheenkin pitää karttaa häntä, Valkila sanoo. ”Minut erotettiin seurakunnasta ja lähetettiin pois kotoa. Päädyin ulkomaille yksin [--] perheen sekä ystävien hylkäämänä” [--] Hän kertoo karttamisen syyksi raiskatuksi joutumisen 17-vuotiaana Jehovan todistajana.” (1/2020.)

Valkila jatkaa kuvaamalla syitä, joiden vuoksi seksuaalisen häirinnän ongelma liittyy vahvasti Jehovan todistajien yhteisöön. Valkilan mukaan ennen kaikkea yhteisön maineen suojelu korostuu tässä kontekstissa, jolloin Valkila vertaa evankelisluterilaista seurakuntaa avoimena yhteisönä, jossa mainittu ongelma kyetään ratkaisemaan suhteessa Jehovan todistajien yhteisöön:

”Mies käytti hyväkseen useaa tyttöä, mutta ei saanut tuomiota, koska Jehovan todistajat eivät halunneet jutun vuotavan poliisille tai lehdistöön [--] Uskonnollisissa yhteisöissä on isoja eroja. Kallion kirkossa on huomattavasti helpompi esittää kritiikkiä, vaikka hengellisen johtajan käyttäytymisestä kuin liikkeessä, jossa voit valittaa vain johtajalle itselleen tai hänen

kavereilleen. Kun seurakunnan johtohahmot muodostavat hyvä veli -verkoston, he eivät välttämättä usko uhria, joka kritisoi yhtä heistä, Valkila sanoo.” (1/2020.)

Kuitenkin evankelisluterilaisen kirkon Totuusvapauttaa -kampanjan aktivisti, pappi Ilkka Sariola on Valkilan maineesta sekä Kallion kirkon avoimuudesta eri mieltä. Hän vetoaa pappina sisäpiiritietoon. Jäsentäen ongelman pysyvyyttä mainehaitan kautta:

”Ilkka Sariola työskenteli viisi vuotta pappina Kallion seurakunnassa. Sinä aikana hän näki, että seksuaalinen häirintä on kirkossa ongelma.

– Pappina kuulin tapauksista, jotka eivät tulleet otsikoihin. Pappeja joutui puhutteluihin. Jotkut olivat jopa menettäneet pappisoikeutensa” [--] Ilkka Sariolan mielestä Suomen luterilaisessa kirkossa vallitsee vaikenemisen kulttuuri. Vaikka seksuaalisesta häirinnästä tiedettäisiin, suut pidetään supussa [--] – Pelätään jäsenkatoa, Sariola toteaa. – Ja tämä on nyt vähän provosoivasti sanottu, mutta minusta on hetkittäin tuntunut, että joillekin ihmisille on tärkeämpää rakastaa kirkkoa kuin lähimmäistä.” (12/2017.)

Jehovan todistajat puolestaan argumentoivat seksuaalisen häirinnän ongelmaa yhteisössään vetoamalla virkavaltaan ja Suomen lainsäädäntöön:

”Haluamme lisäksi varmistua siitä, että mahdollisista hyväksikäyttötapauksista ilmoitetaan viranomaisille Suomen lainsäädännön mukaisesti. Jos esimerkiksi paikallisen seurakunnan vastuuhenkilöiden tietoon tulee lapsen kaltoinkohtelua koskeva epäily, he ottavat heti yhteyttä haaratoimistoomme sen varmistamiseksi, että lain vaatimaa ilmoitusvelvollisuutta noudatetaan.” (1/2020.)

Jehovan todistajien lisäksi myös vanhoillislestadiolaisesta yhteisöstä uutisointi sai osakseen asiantuntijoita, jolloin korostui ”he” -kategoria. Seksuaalista häirintää kokeneet pääsivät ääneen asiantuntijoina Kirkko ja kaupungin uutisoinnissa ”Ahdistelutabu murtuu uskonnollisissa yhteisöissä – uhrit kertovat seksuaalisesta kaltoinkohtelusta K&k:n kyselyssä”. Uhrien kertomuksia vahvistettiin muun muassa kirkkohallituksen asiantuntijan ja yhteiskuntatieteiden tohtorin Johanna Hurtingin, lausunnoilla. Hänen väitöskirjansa *Taivaan Taimet*, käsitteli hengellistä väkivaltaa lestadiolaisyhteisössä. Asiantuntijana toimi myös tietokirjailija Aila Ruoho. Hänen asiantuntijuutensa perusteltiin neljällä kirjalla, jotka hän oli kirjoittanut koskien hengellistä väkivaltaa. Asiantuntijat erittelivät syitä seksuaaliselle häirinnälle. Ongelman ydin asiantuntijoiden mukaan liittyy lapsien

määrään ja perheiden kokoon, joka osaltaan nähdään mahdollistavan lapsen seksuaalisen hyväksikäytön:

"Hän ajattelee, että lasten mukautuvuuden arvostaminen ja vähäinen seksuaalikasvatus saattavat altistaa seksuaaliselle riistolle. [--] Insesti mainitaan myös Johanna Hurtigin tutkimuksessa ja teologi Aila Ruohon neljässä tietokirjassa hengellisestä väkivallasta. – Kaikki uupuneet suurperheen vanhemmat eivät pysty luomaan normaalia kiintymyssuhdetta jokaiseen lapseensa." (1/2020.)

Seuraavassa aineistoesimerkissä asiantuntija esittää kyseenalaisia väitteitä koskettaen lestadiolaisyyhteisöä. Jään ihmettelemään, minkä vuoksi Kirkko ja kaupunki ei ole kritisoinut Ruohon yleistystä? Aineistoesimerkissä asiantuntijat puhuvat seksuaalikasvatuksen ja seksuaalisuuden kieltämisen ongelmallisuudesta, joka osaltaan tuottaa seksuaalisen häirinnän ongelman yhteisöön. Samalla naissukupuolen alisteinen asema yhteisössä nostetaan keskusteluun ongelman jäsentämiseksi, jolloin äidistä tehdään asiantuntijoiden taholta osallinen seksuaaliseen hyväksikäyttöön:

" [--] Jatkuvasti raskaana oleva, pahoinvoiva äiti voi olla alitajuisesti jopa helpottunut, jos miehen seksuaalisuus kohdistuu välillä muuhun kuin häneen. Insesti voi tuntua pienemmältä pahalta kuin se on, koska masturbointikin katsotaan vanhoillislestadiolaisuudessa kuolemansyyniksi. [--] Ruoho pitää itsetyydytyksen kieltämistä vaaratekijänä. [--] Pojalle voi tulla houkutus hyväksikäyttää sisarta tai muuta nuorta sukulaistyttöä. Seksuaalisuus on vahva vietti. Mitä enemmän sitä kontrolloidaan, sitä enemmän se voi vinoutua. [--] Myös vahva anteeksipyyttämisen ja -antamisen kulttuuri voi Ruohon mukaan madaltaa kynnystä seksuaaliseen riistoon." (1/2020.)

Häirinnän ongelman ylläpysymistä voidaan Valkilan mukaan selittää myös uskonnolla:

"Jos uskonyhteisö kokee olevansa ainoa oikea Jumalan lasten lauma, yhteisössä voidaan ajatella, että pahoja asioita tapahtuu vain sen ulkopuolella. Omien syyttelijää voidaan pelotella Jumalan vihalla tai demonien hyökkäyksellä." (1/2020.)

Kirkko ja kaupunki uutisoi seksuaalisen häirinnän syistä pääosin korostaen muuttuneita tai muutoksissa olevia rakenteitaan, jolloin seksuaalinen häirintä myönnetään jopa asiantuntijataholta kirkkohallituksessa myös kirkkoa koskettaneeksi, mutta jättäen varovainen mahdollisuus sille, että häirintää

tapahtuisi edelleen. Seuraavissa korostuu osittain ristiriitaisuus sen suhteen, mitä mieltä evankelisluterilaisessa kirkossa ollaan seksuaalisesta häirinnästä suhteessa kirkkoon itseensä. Tehdyillä toimenpiteillä viestitään ongelman myöntämisestä, mutta samaan aikaan korostetaan sitä, että ongelmat olisivat vuosikymmenten takaisia. Seksuaalisen häirinnän ongelman syyt liitetään näin ollen menneisiin, kirkossa vallassa olleisiin rakenteisiin. Aineistoesimerkissä asiantuntijuus korostuu auktoriteettiasemana, jolloin viimeinen sana on kirkkohallituksen puheenjohtajalla. Aineistossa kuvataan luterilaisen kirkon rippileiriä vuosien takaa, jolloin nuorisotyöntekijä oli ahdistellut seurakuntanuoria:

"Kasvatus- ja perheasioiden johtaja Jarmo Kokkonen Kirkkohallituksesta ei ole kuullut, että joku Suomen luterilaisen kirkon työntekijä olisi syyllistynyt työssään alaikäisen ahdisteluun. [--] Johtaja Jarmo Kokkonen Kirkkohallituksesta vakuuttaa, että työntekijät eivät enää lähde yksin nuorten kanssa teltailemaan." (2/2020.)

Evankelisluterilaisen kirkon seksuaalisen häirinnän ongelmaa käsitteli myös toinen Totuusvapauttaa -kampanjan aktiivi, pappi Heli Inkinen, joka katsoi seksuaalisen häirinnän rakenteiden olevan edelleen voimissaan. Toisin kuin Jarmo Kokkonen väittää. Inkisen mukaan kyse on juuri vallankäytöstä ja kirkon epätasa-arvoisista rakenteista. Tätä mieltä on myös piispa Teemu Laajasalo:

"Inkisen mukaan kampanjasivustolle lähetetyistä koskettavista kertomuksista käy ilmi, miten häirinnässä on kyse useimmiten vallasta. Hänen mukaansa erityisesti kirkon piirissä tapahtuva seksuaalinen häirintä riitelee kristillistä ihmiskäsitystä ja kirkon tehtävää vastaan." (5/2018.)

"Hän ei usko, että kirkko on ongelmien ulkopuolella [--] On pohdittava, onko kirkossa sellaisia valtasuhteita ja tilanteita, joissa erityisesti voi ilmetä häirintää tai hyväksikäyttöä, perustelee Laajasalo hiippakunnan nettisivuilla." (11/2017.)

Luterilaisessa kirkossa ongelmaa jäsennettiin niin Inkisen kuin psykologien taholta liittyväksi tiettyihin tilanteisiin, joista esiin nousivat rippikoulu ja sielunhoitotilanne. Sielunhoito esitettiin osaltaan häirinnän mahdollistavana sen vuoksi, että sielunhoitoa harjoittavat papit ovat vastuussa sensitiivisestä tilanteesta. Heidän on tunnistettava rajat keskustelulle ja poistettava jännitteet, joita osaltaan kuvattiin tavallisina terapeuttisissa hetkissä. Tällä tarkoitetaan ihastumisen tuntemuksia asiakkaaseen tai toisinpäin. Toisaalta ongelmanasettelu koski koulutusta, jolloin psykoterapeutit korostivat papin vastuuta oman asiantuntijuuden riittävytydessä, sillä teologin koulutus ei valmenna ihmismielen kliiniseen

tuntemukseen. Tämä kävi osaltaan ilmi seuraavassa, jossa Helsingin ja Espoon perheneuvojat kertoivat rajat sielunhoidolle:

”Seksuaalisuudesta ja seksistä voi puhua sielunhoidossa, mutta seksuaalinen häirintä on täysin eri asia.” [--] Sielunhoitoon ei kuulu halailu. Tapaamisen alussa ja lopussa ainoastaan kätellään, Helsingin seurakuntayhtymän johtava perheneuvoja kuvailee.” (8/2017.)

”Sielunhoitajan on otettava puheeksi, jos hän kokee, että keskustelu on virittynyttä [--] Kaura toteaa. [--] Ajo ja Kaura ovat molemmat koulutukseltaan psykoterapeutteja. Ajo muistuttaa, että suurin osa sielunhoitotyötä tekevistä on koulutukseltaan teologeja. Heidän koulutuksessaan psykoterapia on vain sivujuonne. (8/2017.)

Myös rippikoulun rakenteista puhuttiin. Seksuaalisen häirinnän ongelma esitettiin rippikoulujen kohdalla myös vertaisten harjoittamana seksuaalisen häirinnän ylläpitämisenä. Aineistossa esitettiin tapaus, jossa isosena toiminut nuori oli häirinnyt seksuaalisesta rippikoululaista. Kirkkohallituksen asiantuntija Kokkosen mukaan rakenteellisesti nykyään kyseinen ongelma ei ole mahdollinen rippikoulussa, sillä kaikki nuoret, joita palkataan, ovat jonkun kirkon työntekijän tunteita, kaikkien taustat tarkistetaan sekä kukaan ei työskentele yksin:

”Jarmo Kokkonen vakuuttaa, että isoseks ei oteta yhtäkään nuorta, jota joku seurakunnan työntekijä ei tunne. Vastuuta ei anneta kasvavalle nuorelle, jolla vaikuttaa olevan vääränlaista kiinnostusta rippikoululaisia kohtaan. Myös isokset työskentelevät aina pareittain” [--] Kokkonen kertoo, että rikosrekisteriote saatetaan tarkastaa työntekijöiden lisäksi myös vapaaehtoisilta, jotka työskentelevät pitkään lasten tai nuorten parissa. Myös muutamaksi kuukaudeksi kesätyöhön tulevilta voidaan pyytää rikosrekisteriote”. (2/2020.)

Metodistiseurakunnan seksuaalisen häirinnän ongelmiin perehtynyt oikeuspsykologi Julia Korkmann puolestaan näkee seksuaalisen häirinnän syyn piilevän vallankäytössä, jolloin häirintä kohdistuu usein lapsissa, jotka jäävät kotioloissa vähemmälle huomiolle. Hän näkee ongelman selvittämisen oleellisena osa-alueena avoimuuden:

”Lapsena tai nuoruudessa koettu seksuaalinen hyväksikäyttö kuormittaa merkittävästi psyykkistä hyvinvointia. Hyväksikäytön riski kohdistuu erityisesti ”rakkaudenkipeisiin” lapsiin ja nuoriin, jotka saavat liian vähän aikuisten huomiota. oikeuspsykologi. Avoin

keskustelu seksuaalisuudesta vähentää hyväksikäytön riskejä sanoo kirkkoihin liittyviä tapauksia selvittänyt Julia Korkmann.” (2/2020.)

5.2 Osallisuus

Osallisuusdiskurssissa huomio on kohdistunut siihen, millaisin diskurssein eri uskonnollisten yhteisöjen osallisuus seksuaalisen häirinnän ilmiössä tuotetaan, sekä siihen, miten osallisuus pyritään luomaan pois.

Kiinnostavaa on kysyä, miten evankelisluterilainen kirkko esittää osallisuuden seksuaalisen häirinnän ilmiössä omassa yhteisössään suhteessa muiden uskonnollisten yhteisöjen osallisuuteen. Osallisuusdiskurssilla pyrin kuvaamaan sitä, miten uskonnolliset yhteisöt esitetään rakenteiltaan, eli millä tavoin osallisuus tuotetaan.

Kirkko ja kaupungin uutisoidessa kirkon intentiosta laatia toimintaohjeita seksuaalisen häirinnän varalle, myönsi kirkko myös seksuaalisen häirinnän ongelman koskettavan omaa yhteisöään, kuten jo asiantuntijuusdiskurssissa mainitsin. Toimintaohjeiden perustamistarvetta artikuloitiin tavoilla, joilla vedottiin yhteiskunnassa olevaan näkyvään, globaaliin ilmiöön, kuten #metoo -kampanjaan:

”Laajasalo perustelee työryhmän tarvetta sosiaalisessa mediassa alkaneella #metoo -kampanjalla. [--] Laajasalon mukaan #metoo -kampanja on nostanut esiin erityisesti naisten ja tyttöjen häirinnän ja hyväksikäytön kokemukset. Väärinkäytösten laajuus on pysäyttänyt, herättänyt hämmennystä, pettymystä ja halua muutokseen.” (11/2017.)

Yhteiskunnallisen osa-alueen lisäksi perustamistarvetta argumentoitiin myös kirkollisiin arvoihin ja toimenkuvaan kuuluvana tärkeänä työnä:

”Piispan tehtävänä on kirkkojärjestyksen mukaan ”edistää hyvää työyhteyttä seurakunnissa” ja valvoa, että työntekijät ”käyttäytyvät elämässään kristillisesti.” (11/2017.)

Osaltaan seksuaalisen häirinnän ongelmaa jäsennettiin siten, että korostettiin itsetutkiskelun tärkeyttä, muistutettiin jälleen kirkon arvoista ja tutkittiin

mahdollisia rakenteellisia ominaisuuksia, joiden uskotaan mahdollistavan seksuaalinen häirintä.

”Kristillisen etiikan perustalta nousee velvollisuus kohdella lähimmäistämme tasavertaisesti riippumatta sukupuolesta tai muista tekijöistä. [--] Mutta meidän on myös tärkeää katsoa omiin yhteisöihimme kriittisesti. On nähtävä, miten kirkoissa on käytetty valtaa, syyllistytty naisten alistamiseen ja käytetty myös teologiaa sen perustelemiseen.”
(10/2017.)

Osallisuus tuotettiin seksuaalista häirintää kokeneiden kertomuksissa. Kirkko ja kaupunki teettämän kyselyn *”kerro seksuaalisesta ahdistelusta uskonnollisessa yhteisössä”* (Tiihonen 2019), saamien vastauksien myötä uutisoitiin rippileiristä, jossa tuolloin 15-vuotias Pauliina oli tullut raiskatuksi saman ikäisten vertaisten toimesta. Uutisoinnista poistettiin kyseisen yhteisön osallisuus siten, että yhteisöä ei mainittu. Toisaalta, mikäli K&k -media julkaisi artikkelit siinä muodossa, kuin häirintää kokeneet olivat ne kirjoittaneet, voi uskonyhteisö puuttua maininnasta kirjoittajan tahdosta. Kyseisessä kertomuksessa osallisuus tuotettiin siten, että häirintää kokenut jäi yksin, vaille tukea, papin ollessa välinpitämätön:

”Pappi veti peliä, jonka puitteissa väkivaltaa tehneet pojat kiusasivat minua rankasti ja huorittelivat. Papin ja isosten täytyi huomata, että itkin. Kukaan ei puuttunut tilanteeseen.”
(1/2020.)

Jehovan todistajiin liittyvässä osallisuusdiskurssissa korostuivat patriarkaaliset ja vanhanaikaiset rakenteet sekä naisten heikko asema yhteisössä, jolloin seksuaalisen häirinnän kohteet puhuivat perhesuhteistaan, sekä siitä, miten seksuaalisen häirinnän ongelmaan pyrittiin puuttumaan yhteisössä:

”Kerran Hannelen äiti yritti paeta miestään oman äitinsä luo. – Äidinäiti sanoi vihaisena, että sinussa täytyy olla vikaa, jos miehesi joutuu pieksemään sinua. Hän kuuluu sentään seurakunnan vanhimpiin veljiin. [--] Kun Hannele kertoi yöstä äidilleen, tämä vei asian seurakunnan sisäiselle oikeuskomitealle. Kolme viisikymppistä seurakunnan vanhinta haastatteli Hannelea ja häntä parikymmentä vuotta vanhempaa siskon miestä. – Oikeuskomitea kysyi, miten olin pukeutunut ja kuinka paljon juonut viiniä. [--] Mies tunnusti tekonsa ja sai rangaistukseksi muutaman kuukauden puhekiellon kokouksissa. Minun piti antaa hänelle anteeksi. Tunsin itseni häväistyksi. Kuulin myöhemmin, että siskon mies oli käynyt käsiksi muihinkin nuoriin naisiin.” (1/2020.)

Jehovan todistajat itse tiedottavat aineistossani, että ongelma ei koske heidän yhteisöään, tai ainakin tapaukset ovat harvinaisia, jolloin osallisuus poistetaan vetoamalla arvopohjaan, johon osaltaan myös seksuaalinen häirintä liittyy: moraaliin ja arvoihin. Osallisuus poistetaan kertomalla, että tapaukset ovat harvinaisia, ja että yhteisö omaa toimintamallit, joiden avulla häirintään kyetään puuttumaan:

”Jehovan todistajat pyrkivät noudattamaan Raamatun ajattomia periaatteita, ja lasten hyväksikäyttötapaukset ovat siksi erittäin harvinaisia. Jos tällainen tapaus kuitenkin tulee ilmi, uhria ja hänen vanhempiaan pyritään auttamaan kaikin tavoin. Heitä myös muistutetaan siitä, että he voivat ilmoittaa asiasta viranomaisille.” (1/2020.)

Valkila ei ole kuitenkaan samaan mieltä. Hän, entisenä Jehovan todistajana ja asiantuntijana, vetoaa rakenteisiin ja yhteisössä vallalla olevaan kieltämisen kulttuuriin. Tämä aiheuttaa Valkilan mukaan, seksuaalisen häirinnän ongelmia yhteisössä, kuvaa valtarakenteita ja naisten alisteista asemaa:

”Jehovan todistajien julkinen tiedostus voidaan tiivistää seuraavasti: ongelmia ei ole. Tämä on osa ongelmaa, sillä ongelmien kieltäminen pahentaa niitä. Uskonyhteisöissä tiedetään esiintyvän lapsiin kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa.” (1/2002.)

”Jehovan todistajien järjestössä on piirteitä, jotka kärjistävät näitä ongelmia. [--] Keskeisin ongelma on Jehovan todistajien järjestön sisäinen kurinpitojärjestelmä, joka tutkii syntejä ja rankaisee niistä. Samalla tämä systeemi vaientaa uhrin tehokkaasti. [--] Naiset ja lapset – jotka tyypillisesti ovat seksuaalisen väkivallan uhreja – ovat hyvin alisteisessa asemassa syntejä tutkiviin miehiin nähden. Uhreista voi helposti tulla syyllisiä kouluttamattomien syntien tutkijoiden kuulusteluissa.” (1/2002.)

Vanhoillislestadiolaisyhteisöä koskevassa uutisoinnissa osallisuus tuotettiin myös perhesuhteilla ja seksuaalinen väkivalta hyväksyttiin uskontoon vedoten:

”Äiti kysyi illalla sängyn vieressä, että annatko minulle kaikki synnit anteeksi [--] Oli kuitenkin pakko antaa synnit anteeksi Jeesuksen nimessä ja veressä. Äiti muistutti, että muuten en pääse taivaaseen, jos kuolen yöllä. [--] Isä suhtautui naisiin ja tyttöihin avoimen alistavasti ja himoitsevasti. Minulla oli välillä näköyhteys äitiin isän ahdistellessa minua. Äidin on täytynyt tietää, mutta hän ei suostu puhumaan aiheesta. Hän sanoo, että anteeksiannon merestä ei saa kalastella.” (1/2020.)

Evangelisluterilaisen kirkon osuus puolestaan poistui kirjoituspyyntöön vastaavan kertomuksessa, jolloin osallisuus muodostui vähättelemällä tapahtunutta. Tällöin uutisoitiin, että seksuaalista häirintää rippileirillä kokenut 15-vuotias esitettiin ”sinkkutyttönä”, jolloin osaltaan lapsi nostettiin aikuisen kanssa samalle ikätasolle. Asiaa tuettiin vielä puhumalla parisuhteessa olevista vertaisista.

”Nuoriso-ohjaaja jakoi tyttöjä sisäpiiriin ja muihin ja puhui erittäin seksuaalisesti vihjailevasti. Järjesti leireillä hierontatilanteita ja kommentoi, että onko jalkapohjasi tästä arka, tiedätkö mihin seksuaaliseen se voi liittyä. Hän lähti teltailemaan seurustelemaan nuorenparin ja noin 15-vuotiaan sinkkutyttön kanssa ja halusi samaan makuupussiin nukkumaan.” (2/2020.)

Kirkko ja kaupungin uutisoidessa uhrien kertomuksista, myöntää kirkko osaltaan seksuaalisen häirinnän kasvualustan koskevan myös itseään, joka sopii kirkon viestintästrategiaan avoimuudesta. Osallisuuskurssilla vedottiin myös rakenteisiin, jolloin seksuaalinen häirintä ei olisi mahdollista. Seuraavassa esimerkissä häirinnän myöntämiselle evangelisluterilaisessa seurakunnassa jätetään mahdollisuus, mutta parityöskentelyllä vedotaan siihen, että häirintä on vaikeampaa, kun työntekijöitä on kaksi. Samalla osallisuus poistetaan vedoten toimivaan rakenteisiin ja hyvään lain tuntemukseen:

”Olisi rohkeaa sanoa, että tuollaista ei tapahdu nykypäivänä, mutta mahdollisuudet ahdistelulle ovat entistä pienemmät, koska työntekijät työskentelevät aina pareittain tai tiimeinä. Toimintakulttuuri on muuttunut, Kokkonen sanoo. [--] ”Onneksi kynnys ilmoittaa epäasiallisesta kohtelusta on madaltunut viime vuosina. Kirkossa ehkäistään nykyään ahdistelua tiukemmin kuin laki edellyttäisi, Jarmo Kokkonen sanoo”. (2/2020.)

Osallisuuskurssissa korostui myös evangelisluterilaisen kirkon irrottautuminen työntekijöistä, jotka jäivät kiinni seksuaalisesta häirinnästä. Vain harva tapauksissa päätyi käsiteltäväksi kirkkohallitukselle tai oikeuslaitokselle. Alla kuvattu esimerkki liittyy rippikoulussa tapahtuneeseen seksuaaliseen häirintään, jonka myötä syyttäjä on nostanut kanteen seksuaalisesta häirinnästä. Rippikouluun osallistuneet lapset puolestaan kokivat tapahtumat leikkinä. Evangelisluterilainen kirkko irtisanoutui papin toiminnasta, pitäen sitä vakavana. Kirkon uutisointi luo kuvan, jonka mukaan kirkko poistaa oman osallisuutensa häirinnän tapahtumasta:

”Käräjäoikeuden syyttömäksi toteama pappi kertoi hyödyntäneensä ”pussaan, ellet ole hiljaa” -metodia.” [--] En ole kuullutkaan tällaisesta metodista. Vahvasti epäilen, että kyseessä on nyt työntekijän ikioma metodi, arvelee kasvatusta ja perheasioiden johtaja Jarmo Kokkonen Kirkkohallituksesta. [--] Tällainen ”leikkisästi” pureminen ei todellakaan kuulosta sellaiselta pedagogiselta tieltä, jolle kannattaa lähteä. Kyseessä on paitsi kyseenalainen toiminta, myös mahdollinen terveysriski, etenkin leiriolosuhteissa, Kokkonen sanoo”. (7/2019.)

Myös piispa Luoman osallisuutta seksuaalisen häirinnän hyväksymisessä tuotettiin uutisoinnissa, kun pappi Kai Sadinmaa julkaisi kirjeen blogissaan piispalle. Kirje käsitteli teologiaa opiskelevan naisen kokemaa seksuaalista häirintää luterilaisessa seurakunnassa. Nainen koki, että Luoma ei ottanut hänen kertomustaan vakavasti, jolloin keskustelu kääntyi kirkon seksuaalisen häirinnän mahdollistaviin rakenteisiin. Piispa Tapio Luoma poisti osallisuuden vetoamalla huoleen sekä viranomaisiin:

”Asiasta on keskusteltava myös kirkossa. Nyt tarvitsemme rakenteisiimme selkeyttä ja yksiselitteisiä menetelmiä tunnistaa seksuaalinen häirintä ja puuttua siihen. [--] Luoma ei kuitenkaan kommentoi tapausta asian luottamuksellisuuden vuoksi. Tässä tapauksessa olen odottanut kantaa poliisiviranomaisilta, joiden käsiteltäväksi asia on tietojeni mukaan siirretty.” (11/2017.)

Osallisuuteen liittyvät diskurssit kuvaavat tässä kontekstissa usein tapahtumia, jossa uhria ei uskota. Tämä näyttäytyi selkeästi uutisoinnissa Jehovan todistajista ja vanhoillislestadiolaisista (ks. tässä diskurssissa ylempää), mutta tämä näkyi myös luterilaisen kirkon viestinnässä, jolloin häirintää kokeneet eivät tulleet kuulluksi, tai heitä ei uskottu:

”[--] Luoma korostaa, että näytön tulee olla vakuuttavaa tilanteissa, joissa moitteet voivat johtaa seuraamuksiin. Luoma huomauttaa, että myös seksuaalisesta häirinnästä syytetyksi joutuminen on vakava asia, ja aiheeton syytös voi olla haavoittava kokemus.” (11/2017.)

Kirkko ja kaupunki -median kirjoituspyynnöstä *”Kerro seksuaalisesta ahdistelusta uskonnollisessa yhteisössä”* (Tiihonen 2019), tehtiin Kirkko ja kaupunki -toimittajan toimesta yhteenveto, jota uutisoitiin seuraavalla otsikolla: *”Kommentti: Mitä seksuaaliselle pahoinpitelijälle tapahtuu uskonnollisissa yhteisöissä? – ”Ei mitään”* (Tiihonen 2020).

Edellä mainitulla viitattiin uskonnollisten yhteisöjen rakenteellisiin ongelmiin ja niissä vallalla olevaan hiljaisuuden kulttuuriin. Kirkko ja kaupunki -toimittaja kuvasi uskonnollisten yhteisöjen osallisuutta niin, että se tuotettiin välinpitämättömyydellä, uhrien vaikenemisella ja vaientamisella, yhteisön hiljaisuudella ja sosiaalisen ongelman jatkuvuudella:

”Kirjoituksissa kuvattiin rankkojakin rikoksia: raiskauksia, pitkään jatkuvaa lapsen hyväksikäyttöä ja uskonnollisen yhteisön jäseniä, jotka saivat saalistaa rauhassa uusia uhreja. [--] Yli viidestäkymmenestä lukijasta vain kaksi ilmoittaa, että rikos johti poliisitutkintaan tai tuomioon. Molemmissa tapauksissa uhreja oli lukuisia”. [--] Seksuaalinen kaltoinkohtelu uskonnollisissa yhteisöissä pysyy piilossa ja hyväksikäyttäjät saavat jatkaa rauhassa niin kauan kuin teoista vaietaan. On aika puhua.” Yksikään kyselyn vastaaja ei ilmoittanut tehneensä itse rikosilmoitusta. Jos seksuaalisen väkivallan uhri kertoi asiasta tuoreeltaan, moni jäi vaille tukea. [--] Uhrista saattoi tulla syytetty [--].” (1/2020.)

Totuusvapauttaa -liikkeen aktiivi, pappi Ilkka Sariola on jo aiemmin keskustellut luterilaisen kirkon seksuaalisen häirinnän ongelman pysyvyydestä, jolloin hän mieltää ongelman pysyvyyden johtuvan uskomuksista, jotka liittyvät yleisesti ajatukseen ”heistä”, kirkon ulkopuolisista uskonnollisista liikkeistä.

”Sariola uskoo, että monet ihmiset kirkon sisällä haluavat uskoa mieluummin häirinnästä syytettyjä kuin sen uhreja. – Meidän luterilainen kirkkomme on tuudittautunut sellaiseen, että tällaiset hyväksikäyttötapaukset ovat katolisen kirkon ongelmia, tai jos meillä on ongelmia, niin ne ovat lestadiolaisten ongelmia.” (12/2017.)

5.3 Kokemus

Kokemusdiskurssi kuvaa aineiston kohtia, joissa seksuaalista häirintää kuvataan subjektiivisen kokemuksen lähtökohdista käsin. Kokemusdiskurssin laajin kategoria liittyy K&k -median kirjoituspyyntöön: ”Kerro seksuaalisesta ahdistelusta uskonnollisissa yhteisöissä”, johon saapui K&k -uutisoinnin mukaan 50 vastausta, ja joista 9 kertomusta valittiin julkaisuihin kuvaamaan seksuaalisen häirinnän ilmenemismuotoja ja sen aiheuttamia subjektiivisia kokemuksia. Kyseinen kokonaisuus käsittää yhteensä 3 artikkelia, jotka kuvaavat selkeimmin Jehovan todistajien ja vanhoillislestadiolaisten jäsenten kokemaa seksuaalista

häirintää yhteisössään. Artikkeleihin on poimittu kirjoituspyyntöjen vastauksia, jossa subjektiivinen kokemustaso nousee esiin.

Seksuaalisen häirinnän subjektiivinen osuus nousi esiin Kirkko ja kaupunki -julkaisuissa, jotka koskivat seksuaalista häirintää kokeneiden kertomuksia. Seksuaalisen häirinnän tapahtumapaikkoina olivat rippileirit ja sielunhoitotilanteet, seurakunnan tilat sekä pienemmillä uskonyhteisöillä koti. Häirinnän muodot vaihtelivat raiskauksesta ja inestistä, vihjailuun, kosketteluun ja ei-toivottuun puheeseen. Häirintää kokeneille lähes poikkeuksetta yhteistä oli kokemus siitä, että heitä ei uskottu, heidän kertomaansa vähäteltiin, heitä syyllistettiin ja heidät vaiennettiin. Häirinnän kohteet olivat yhtä aineiston kohtaa lukuun ottamatta nuoria naisia ja häiritsijä oli vanhempi, auktoriteettiasemassa oleva mieshenkilö. Moni raportoi seurauksista, joita seksuaalinen häirintä heille aiheutti. Oireet olivat psyykkisiä. Tyypillistä oli myös vaikeneminen. Vain muutama ilmoitti kertoneensa tapahtuneesta eteenpäin. Pienemmissä uskonnollisissa yhteisöissä taas häirinnän kohteet kertoivat, että heidät oli vaiennettu. Kirjoitusvastaukset, joita Kirkko ja kaupunki -media sai, liittyivät niin evankelisluterilaiseen kirkkoon, kuin Jehovan todistajiin ja vanhoillislestadiolaisiin. Myös metodistit ja karismaattinen seurakunta mainittiin.

Kokemusdiskurssissa kuvattiin myös seuraamuksia, joita seksuaalisesta häirinnästä ja seksuaalisesta hyväksikäytöstä seurasi uhreille. Seuraavassa aineistoesimerkissä seksuaalista väkivaltaa kokeneet kuvaavat häirinnän seurauksia psyykkisinä ja tunne-elämän häiriöinä. Esimerkit kuvaavat Jehovan todistajien yhteisöä, kuin vanhoillislestadiolaisia sekä rippileiriä, jonka varsinaista yhteisöä ei aineistossa mainita.

"Aloin saada paniikkikohtauksia, ja järkyttävät muistikuvat rippileiriltä tunkivat mieleen unen ja valveen rajalla. [--] Leirin tapahtumat johtivat masennukseen [--] Minun on vaikea kestää kosketusta." (1/2020.)

"Hannele etsii kumppania Setan aseksuaalien ryhmästä. Aseksuaalit eivät tunne seksuaalista vetoa muihin. [--] Takana on myös kymmenen vuotta työkyvyttömyyseläkkeellä ja sitä ennen seitsemän vuotta terapiaa vanhustenhoitotyön ohessa. Diagnoosi on vakava masennus." (1/2020.)

"Anna keräsi voimia ensimmäiseen eroonsa psykiatrisella osastolla [--] Elämä suurperheen äitinä tuntui Annasta helvetiltä, jossa hänellä ei ollut oikeutta edes kehoonsa [--] Anna käy monessa vertaistukiryhmässä. Takana on kolme vuotta Kelan tukemaa psykoterapiaa, jota hän kaipaasi lisää." (1/2020.)

Kokemus korostui lapsuuden kokemuksilla, jolloin puhuttiin Jehovan todistajien ja vanhoillislestadiolaisten yhteisöistä. Aineistossa viitattiin lapsuuden hyväksikäyttöön ja hyväksikäyttäjien valta-asemaan ja muuhun väkivaltaiseen vallankäyttöön perheessä. Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön ongelmaisuutta kuvattiin myös siten, että uhri ei itse ymmärtänyt mistä väkivallassa oli kyse:

”Hannele pelkäsi myös isäänsä, joka löi nahkavyöllä, kun oli tyytymätön häneen, isosiskoon tai 16 vuotta nuorempaan vaimoonsa. [--] Pikku-Anna sai isältään vain seksuaalista tai kivuliasta kosketusta [--] Annan mukaan isä kajosi häneen seksuaalisesti noin kuusivuotiaasta kymmenenvuotiaaksi ja ahdisteli toistakin tytärtään, miniöitään ja vaimoaan. Annan mukaan myös pari veljeä syyllistyi inestiin, ja lapsuudenperheessä on useita hyväksikäytön uhreja. [--]”Olimme suuri perhe ja lestadiolaisia. Oma isäni käytti minua usein seksuaalisesti hyväksi noin viisivuotiaasta alkaen. En ajatellut, että tässä tapahtuu jotain väärää, koska seksuaalisuus määräytyi alitajuntaani silloin ensimmäisen kerran”, kertoo 23-vuotias nainen”. (1/2020.)

Lapsen asemaa ja ymmärrystä seksuaalisen häirinnän ongelman vakavuudesta esitettiin siten, että lapsella ei ole ymmärrystä seksuaalisesta häirinnästä:

”Nuoret eivät vaatineet miehelle rangaistusta tai korvauksia eivätkä halunneet asian päätyvän käräjäoikeuteen. Kumpikaan nuorista ei kokenut tapahtumiin liittyvän seksuaalista sävyä.” (7/2019.)

Luterilaisesta seurakunnasta uutisoitiin seuraavasti lapsuuden aikaisesta seksuaalisesta häirinnästä. Myös luterilaisessa yhteisöissä korostettiin lasten kokeman seksuaalisen häirinnän olevan luonteeltaan sellaista, että lapsi ei ymmärrä tapahtumia. Alla on esitetty kaksi esimerkkiä seksuaalisen häirinnän tapauksista luterilaisessa seurakunnassa. Alempi liittyy tapahtumiin, jossa luterilainen pappi sovelsi rippileirillä ”pussaan, ellet ole hiljaa – metodia” (7/2019):

”Olin 15-vuotias, hän 50-vuotias. Unelma kuorolaulamisesta särkyi, kun en kyennyt esiintymään kuoron kanssa. Sairastuin paniikkihäiriöön”, kirjoittaa 50-vuotias nainen.” (2/2020.)

”Vaikka rippikoulunuori kokisi, että pusulla tai puremisella leikillään uhkaaminen on harmiton läppä, en silti lähtisi testaamaan tätä rajaa. [--] Syyttäjän mielestä pappi syyllistyi tekoihin, jotka loukkasivat nuorten seksuaalista itsemääräämisoikeutta.” (7/2019.)

Kokemusdiskurssi korostui myös seksuaalisen häirinnän tapauksessa, jossa teologian opiskelija oli ottanut yhteyttä piispa Luomaan, tuodakseen ilmi kokemansa seksuaalisen hyväksikäytön. Nainen ei kuitenkaan tullut kuulluksi ja ymmärretyksi, jonka seurauksena hän oli ottanut yhteyttä pappi Kai Sadinmaahan. Tapahtumat kuvaavat osaltaan rakenteita, jotka mahdollistavat seksuaalisen häirinnän, eli sitä, että seksuaalisen häirinnän uhria ei ole uskottu:

”Kirjeen mukaan piispa Luoma otti tapaamisen jälkeen yhteyttä pappiin, joka kiisti asian. Tämän jälkeen nainen sai piispaan yhteyden puhelimitse. [--] Kirjeen mukaan nainen sai puhelun aikana paniikkikohtauksen [--] Sadinmaan julkaisemassa kirjeessä nainen syyttää Luomaa siitä, että tämä uskoi pappia ja kyseenalaisti hänen halunsa kertoa siitä, mitä tapahtui. Nainen kuvaa kokemusta nöyryyttäväksi.” (11.2017.)

Aineistossa kokemusdiskurssia kuvattiin myös hiljaisuudella. Hiljaisuus osaltaan liittyy rakenteisiin, joilla seksuaalisen häirinnän tapahtuminen ja pitkään jatkuminen yhteisössä mahdollistuu. Seuraavat esimerkit selittävät osan siitä, miksi hiljaisuutta pidetään yllä uskonnollisissa yhteisöissä seksuaaliseen häirinnän tapauksissa:

”Työterveyspsykologi oli ensimmäinen ihminen, jolle Pauliina avautui hajanaisista muistoistaan.” (1/2020.)

”En pystynyt kertomaan, mitä minulle oli tehty, koska ei sille ollut silloin edes sanoja.” (1/2020.)

”Olen kuullut inestistä viidessä muussakin vanhoillislestadiolaisessa perheessä. Uhrit on haluttu vaientaa, eikä yhdenkään hyväksikäyttö ole päätynt oikeuteen.” (1/2020.)

”Maallikkosaarnaaja kosketteli sielunhoitotilanteessa sekä kaappasi syliinsä ja suuteli, kun olin alle rippikouluikäinen. Poistuin järkyttyneenä ja mies huusi perääni, että tästä ei sitten puhuta.” (1/2020.)

”En kertonut kenellekään. Minulla oli aiempaa kokemusta hyväksikäytöstä, ja luulin aiheuttaneeni tilanteen itse. Surin sitä, etten ollut turvassa edes seurakunnassa”, 45-vuotias nainen kirjoitti. [--] Hän kertoi seurakunnan johtavan nuorisotyöntekijän ahdistelleen useita toimintaan osallistuneita tyttöjä luterilaisessa seurakunnassa 1990-luvulla. ”Nuorisotyöntekijä aloitti pienellä silittelyllä ja halailulla ja meni ajan kuluessa pidemmälle, puristi liian lähelle ja hakeutui kahdenkeskisiin tilanteisiin, joissa tunnusti rakkauttaan. Joillekin tytöille hän ehdotti suoraan seksiä.” (2/2020.)

Kirkko ja kaupunki puolestaan kommentoi seksuaalista häirintää kokeneiden kertomuksia ymmärtäväisesti:

”Suomenkielisistä häirintäkertomuksia käsittelevä Satu Lapinlampi kertoo, että sähköposteja on tullut kymmenkunta. – Tähän mennessä saapuneet kertomukset ovat kaikki naisten lähettämiä. Niitä yhdistää ahdistelijan harjoittama valta-aseman väärinkäyttö. Ahdistelija on esimerkiksi esimiesasemassa tai sielunhoitosuhteessa kohteeseensa, tai sitten hän on selvästi vanhempi ja kokenempi ja kohde pätkätyössä tai vapaaehtoinen, esimerkiksi isonen, Lapinlampi sanoo”. (12/2017.)

”Mäkinen totesi vastauspuheenvuorossaan, että kampanja on rohkaissut ihmisiä, jotka ovat olleet seksuaalisen väkivallan ja väärinkäytösten uhreina puhumaan ääneen sellaisesta, mikä on aikaisemmin kätkeytynyt häpeään ja hiljaisuuteen. Toiseksi kampanja on havahduttanut kirkkoa ja hiippakuntia tarkistamaan sitä, miten asioihin voisi puuttua. Mäkisen mukaan viesti on mennyt eteenpäin myös seurakuntiin. Hiljaa ei pidä olla, eikä asia jää tähän, lupasi Mäkinen.” (7/2019.)

5.4 Ratkaisu

Ratkaisudiskurssi kuvaa aineiston kohtia, jossa kuvaillaan keinoja, joiden avulla seksuaalisen häirinnän ongelmasta pyritään selviytymään. Tarkastelun kohteena ovat tällöin ratkaisuehdotukset ja tavat, joita esitetään häirinnän poiskitkemiseksi uutisoitujen uskonnollisten yhteisöjen sisällä.

Ratkaisudiskurssissa nousee kaikkein selkeimmin esille se, miten ongelmasta pyrittiin selviytymään kuvastamalla muun muassa sitä, miten evankelisluterilaisessa kirkossa hiljaisuuden aika on ohitse, miten kirkon rakenteita pyrittiin uudistamaan tai kertomuksilla, miten niitä on uudistettu. Kyseisellä toimenpiteellä pyrittiin välittämään tietoa siitä, että seksuaalisen häirinnän ongelmaan puututaan, sitä valvotaan. Lisäksi tiedotettiin ongelman seuraamuksista ja ongelman pitkittymisen seurauksista. Kahtiajako ”meidän” ja ”heidän” välillä korostuu ratkaisudiskurssissa. Kirkon uutisoidessa omista linjauksistaan seksuaalisen häirinnän ongelman poistamiseksi. Aineistossa kerrotaan, että ratkaisumalli tarjotaan kaikille evankelisluterilaisille seurakunnille. Samaan aikaan muut uskonnolliset yhteisöt, eli ”he”, eivät tuo, Jehovan todistajien yhtä vastinetta lukuun ottamatta esille varsinaisia ratkaisuehdotuksia. Muun muassa aineistossani laajimmin käsitelty vanhoillislestadiolaisuuden häirinnän ongelmat esitetään siten, että syitä ja seurauksia esitetään, mutta yhteisö itse ei ryhdy keskusteluun.

Tähän diskurssiin liittyviä teemasanoja ovat *ohjeet, puuttua, tunnistaa, selvittää, kampanja, ongelma, toimintamalli, tuki, tiedostaa, ennaltaehkäisy, terapia ja*

turvallisuus. Jokainen edellä mainituista teemasanoista kuvastaa ratkaisustrategiaa. Evankelisluterilainen kirkko kertoi, miten tavoitteina on turvallisuus, ohjeistusten laatiminen, tiukka puuttuminen ja nollatoleranssi seksuaalisen häirinnän ongelmalle. Seksuaalinen häirintä haluttiin tehdä näkyväksi kampanjoimalla sitä vastaan. Sen myötä haluttiin luoda toimintamalli ongelmasta selviytymiseksi. Toimintamallien avulla pyrittiin jakamaan tietoa ongelman laajuudesta, siitä selviytymisestä sekä osaltaan luoda kuvaa kirkosta tasavertaisuutta korostavana yhteisönä. Aineistossa puhuttiin suoraan ongelmasta, viitaten seksuaaliseen häirintään. Turvallisuus korostui kohdissa, jossa pyrittiin vakuuttamaan evankelisluterilaisen kirkon olevan yhteisö, jossa kaikkien on hyvä olla. Tällöin kerrottiin millaisia tekoja, turvallisuuden eteen on tehty. Ratkaisukeskeisyys korostui seksuaalisen häirinnän kohteiden kertomuksissa, sillä ratkaisut tuotettiin kokemuksen ja selviytymisen myötä, kun kerrottiin tavoista, joiden avulla häirinnän kokemuksesta pyrittiin selviytymään. Ratkaisudiskurssi menee osittain päällekkäin selviytymisdiskurssin kanssa, sillä ratkaisu kuvastaa ongelmasta selviytymistä.

Metodistiseurakunnasta puolestaan puhuttiin kaikkein selkeimmin tiedostamisesta ja tunnistamisesta liittyen seksuaalisesta häirinnän selviämiseen. Myös tuki ja ennaltaehkäisy korostui uutisoinnissa.

Jehovan todistajat taas pyrkivät selviytymään kieltämällä aiemmin esitetyt argumentit heitä kohtaan. He puhuivat tapauksien selvittämisestä ja toimintamalleista, joita Jehovan todistajilla on seksuaalisen häirinnän poistamiseksi.

Asiantuntijuusdiskurssissa mainitsin ensimmäisen kerran evankelisluterilaisen kirkon luomasta moniammatillisesta työryhmästä seksuaalisen häirinnän poiskitkemiseksi. Evankelisluterilaisen kirkon selviytyminen seksuaalisen häirinnän ongelmasta pyrittiin esittämään ratkaisuehdotuksina, joita luterilainen kirkko pyrki luomaan. Seuraavat otsikoinnit pyrkivät esittämään ratkaisuehdotuksia ytimekkäästä:

*”Helsingin hiippakuntaan laaditaan ohjeet seksuaaliseen häirintään puuttumiseksi.”
(11/2017.)*

”Piispa Laajasalon perustama työryhmä laati ohjeet seksuaalista häirintää ja hyväksikäyttöä vastaan.” (12/2017.)

"Arkipiispa Kari Mäkinen haluaa kirkkoon toimintamallin, joka paljastaa seksuaalisen häirinnän tapaukset." (3/2018.)

Kirkko ja kaupunki uutisoi runsaasti ratkaisuehdotuksista, joilla seksuaalisen häirinnän ongelmaan pyrittiin puuttumaan. Uutisointi käsitti kaiken kaikkiaan neljä eri aineiston artikkelia, jossa kuvailtiin ratkaisuehdotuksen toimenpideprosessia. Yllä on kuvattu kolmen artikkelin uutisoinnin otsikot aiheesta. Artikkelit kuvasivat prosessia, seksuaalisen häirinnän ongelman poiskitkemisestä. Se kuvasi ratkaisuehdotuksia, jolla osaltaan luotiin kuvaa luterilaisen kirkon selviytymiskamppailusta häirintää vastaan:

"Ohjeistus pyytää jokaista seurakuntaa ja seurakuntayhtymää nimeämään kaksi yhteyshenkilöä, joiden puoleen työntekijät voivat kääntyä seksuaalisen ahdistelun, häirinnän ja hyväksikäytön tapauksissa. Lisäksi tuomiokapituli järjestää yhteishenkilöille koulutusta, jossa opitaan tunnistamaan seksuaalinen ahdistelu, häirintä ja hyväksikäyttö sekä ohjaamaan uhri ottamaan yhteyttä viranomaisiin." (3/2018.)

Selviytymään pyrittiin myöntämällä se, että ongelma koskettaa meitä evankelisluterilaisena kirkkona. Osaltaan myöntämisellä viestitään harmitusta siitä, että osa häiritsijöistä saa jatkaa viroissaan:

"Joukossa on edelleen virassa olevia pappeja" - #Totuusvapauttaa -kampanja nostaa esiin kirkossa tapahtuvan seksuaalisen häirinnän". (12/2017.)

" [--] Pieni joukko kirkon aktivisteja on aloittanut kampanjan, jonka tarkoituksena on tuoda esiin kirkon piirissä tapahtuva seksuaalinen häirintä ja laittaa sille piste." (12/2017.)

Luterilaista kirkkoa koskeva seksuaalisen häirinnän ongelma myönnettiin myös piispojen (Mäkinen ja Laajasalo) toimesta, jolloin korostettiin rakenteellisia mahdollisuuksia, jotka pyrittiin muuttamaan eri ohjeistuksien avulla:

"Laajasalon mukaan kirkossa on sekä hengellisiä, psykologisia että kasvatuksellisia valtasuhteita, joissa on mahdollisuuksia myös väärinkäytöksille. Jos tällaisia tapauksia jatkossa tulee ilmi, on hyvä, että menettelytavat asiaan tarttumiseksi ovat selvät." (11/2017.)

" [--] Nykyään seurakuntia työnantajina ohjaa sopimus epäasiallisen kohtelun ehkäisemisestä. Seurakuntayhtymillä ja seurakunnilla on lisäksi omia tarkennettuja

ohjeita, joiden avulla häirintään voi puuttua. Hiippakunnat tukevat tarvittaessa seurakuntia ja pitävät asiaa esillä esimerkiksi piispaintarkistuksessa.” (12/2017.)

Kirkko ja kaupunki -median uutisoinnissa pureuduttiin myös siihen, miten selviytymistä eli ratkaisuehdotuksia pyrittiin perustelemaan eri keinoin, jolloin esillä olevia asioita olivat vaikenemisen kulttuuriin kyllästyminen ja globaalin metoo -liikkeen iso ulostulo, joka ei lopulta koskettanutkaan kirkkoa. Kampanjan tukihenkilö, pappi, viesti osaltaan asiantuntijana, ”sisäpiiriläisenä”, evankelisluterilaisen kirkon rakenteista, tuoden ilmi, että seksuaalisen häirinnän ongelman on annettu olla, mutta hiljaisuuden aika on ohitse:

” [--] Pappi Ilkka Sariola [--] kertoo kyllästyneensä kirkossa vallitsevaan vaikenemisen kulttuuriin. [--] Olin turhautunut siihen, että maailmanlaajuisesti #MeToo -kampanjasta huolimatta kirkossa ei ollut ainuttakaan isoa ulostuloa. Tämä on kuitenkin ongelma, joka koskee suomalaista luterilaista kirkkoa.” (12/2017.)

Piispa Laajasalo puolestaan selittää ratkaisumallin syntymisen tarvetta #metoo -kampanjan avulla, joka osaltaan aineistoni pohjalta herättää kysymyksiä siitä, eikö seksuaalisen häirinnän ongelmaa piispa -tasolla ole havaittu aiemmin? Kuten tämän tutkimuksen myötä on käynyt ilmi, luterilaisten pappien kuin psykoterapeuttien mielestä juuri sielunhoitotilanne on vaarallinen, ja osaltaan mahdollistaa seksuaalisen häirinnän rakenteellisilla ominaisuuksillaan. Lisäksi kerrottiin, että muiden maiden toimintaa on seurattu jo pidemmän aikaa, ja toimenpiteistä siellä ongelman poiskitkemiseksi on tehty jo aiemmin. Kirkko ja kaupunki -median uutisoinnissa tuotiin ilmi, miten metoo- kampanja herätti evankelisluterilaisen kirkon tutkiskelemaan itseään ja pohtimaan sitä, liittyykö häirinnän ongelma kirkkoon itseensä. Jolloin toimenpiteisiin ryhdyttiin:

”Piispa Laajasalon mukaan #metoo -kampanja on tärkeä ja osoittanut ongelman mittasuhteet. Siksi hiippakunnan pitää hänen mielestään rakentaa selkeä toimintamalli, jossa seksuaalista häirintää tai hyväksikäyttöä kokevat, sitä epäilevät tai todistavat ihmiset saavat sekä tarvittavaa tukea, että ohjeet asian eteenpäin viemiseksi poliisille tai tuomiokapitulille [--] Olen seurannut kampanjaa ja Ruotsin kannanottoja. Eri kirkollisilla toimijoilla on ennestään ollut ohjeita hyvän käytöksen edistämisestä ja epäkohtiin puuttumisesta, mutta tällaista selkeää toimintamallia ei ole ollut ainakaan meidän hiippakunnassamme” [--]. (11/2017.)

Myös Uskontojen uhrien toiminnanjohtaja Valkila kommentoi globaalia mallia seksuaalisen häirinnän poiskitkemiseksi:

”Viime vuosilta on hyviä esimerkkejä uskonyhteisöjen tutkimisesta. Valkilan mukaan Australiassa on annettu kymmenille uskonnollisille yhteisöille toimintasuosituksia lasten suojelemiseksi seksuaaliselta väkivallalta. Myös Yhdysvalloissa, Belgiassa ja Alankomaissa ollaan Valkilan mukaan Suomea edellä uskonyhteisöissä tapahtuvan lasten hyväksikäytön tutkimisessa.” (1/2020.)

Aineistossa jäsennetään myös ratkaisumallien tehokkuutta ja pohditaan, miten ne toteutetaan:

”Kirkossa on kaikkialla sellaiset toimintamallit, että häirintätapaukset tulevat esiin ja niihin pystytään puuttumaan. Toimintamallien tulee olla riittävän yhteneväiset ja kaikkien kirkon piirissä toimivien tiedossa, Mäkinen sanoo.” (12/2017.)

Lisäksi tuotiin ilmi toimenpiteet, joita tehdään turvallisuuden edistämiseksi ja samalla korostettiin kirkon rakenteita, jolloin seksuaalisen häirinnän riski minimoituu. Muun muassa yksi toimintatapa on kokemuskyselyt kirkon tarjoamista palveluista. Alla olevaan esimerkkiin liittyy upotettu klippiotsikko, joka vie uutisointiin K&K:n kyselyn tarkemmista tuloksista. Kyseisessä artikkelissa viitataan ”sateenkaarinuoriin”, joiden vastaukset ”eivät olleet yhtä ruusuisia”, kuin muiden rippikoululaisten. Tällä todennäköisesti viitataan siihen, miksi vain 95 prosenttia rippikoululaisista koki kirkon turvalliseksi 100 prosentin sijaan.

*”Kirkko kerää vuosittain riparilaisten ja isosten kokemuksia kyselyssä, johon saatiin viime vuonna yli 15 000 vastausta. Rippikoululaisista 95 prosenttia ja isosista 97 prosenttia kertoi: ”Minulla oli turvallista rippikoulussa”.
– Tämä on iso kuva rippikoulusta, mutta jokainen häirintätapa on liikaa. Niitä ei saisi olla yhtäkään, sanoo Kokkonen.” (2/2020.)*

Aiheesta uutisoitiin myös (8/2018), kun kerrottiin, että helsinkiläispapista on tehty rikosilmoitus, sillä hänen epäillään häirinneen nuoria seksuaalisesti rippileirillä. Ongelma pyrittiin ratkaisemaan korostamalla jälleen kirkon rakenteita, jolloin selviytyminen tuotettiin seuraamuksina ongelmallisesta käyttäytymisestä sekä siitä, millaista tukea häirintää kohdanneille on tarjottu. Samalla osoittaen kirkon

puuttuvan tiukasti häirinnän ongelmaan, samalla ymmärtäen ongelman vakavan luoteen:

”Seksuaalisesta häirinnästä epäilty seurakuntapastori on tällä hetkellä virkavapaalla. Seurakunnan kirkkoherra kertoo Kirkko ja kaupungille, että pastorin ei ole mahdollista palata töihin ennen kuin epäilyt on selvitetty”. Tapahtuneita asioita on käyty läpi asianosaisten nuorten kanssa, ja seurakunta tarjoaa heille edelleen keskusteluapua, kirkkoherra sanoo.” [--] (8/2018.)

”Meillä on nollatoleranssi seksuaaliselle häirinnälle, suhtaudumme siihen vakavasti ja selvitämme kaikki epäilyt.” (8/2018.)

Seksuaalisen häirinnän ongelma pyritään ratkaisemaan korostamalla luterilaisen kirkon asennetta häirintää kohtaan kertomalla, että kirkossa ei hyväksytä lainkaan seksuaalista häirintää, jonka avulla kuvataan vakavaa suhtautumista ongelmaan ja sitä kautta korostetaan selviytymistä ongelmasta. Tämä korostuu puhuttaessa Totuusvapauttaa -kampanjasta, kuin aineistoni artikkelista, joka koski videotallennetta, jossa luterilaiset papit lukivat kollegojensa saamia seksuaalissävytteisiä viestejä. Aihetta kommentoivat piispa Laajasalo, kuin arkkipiispa Mäkinen:

”Mäkisen mukaan häirinnänvastaiset kampanjat ovat tärkeä heräte kirkolle ja kirkossa. - Häirinnän suhteen pitää kuitenkin olla nollatoleranssi: yksikin tapaus on liikaa, Mäkinen sanoo.” (12/2017.) ” [--] Laajasalo kehottaa moisten viestien puhujia lopettamaan heti toimintansa ja häirinnän kohteita olemaan yhteydessä esimieheensä.” (2/2019.)

Osaltaan selviytyminen liittyi myös evankelisluterilaisen kirkon maineeseen, sillä seksuaalisen häirinnän käsittelyn voidaan olettaa olevan hengelliselle yhteisölle arka aihe.

Tässä kohdin ”me” – ”he” -vastakkain asetelmat korostuivat. Yksi keskeinen ongelman esittämisen tapa liittyi siihen, että aiemmin K&k -julkaisuissa oli melko systemaattisesti esitetty, miten usein kirkon miespuoliset edustajat ahdistelevat naisia. Pyrittiin asia esittämään myös marginaalisena ilmiönä, jolloin K&k uutisoi, miten Helsingin hiippakunta julkaisi sosiaalisessa mediassa videon, jossa miespuoliset papit lukivat ääneen naispuolisten kollegoidensa saamaa palautetta. Osaltaan jälleen asetelma liittyi selviämiseen, ongelman myöntämiseen ja sen esittämiseen, mutta myös sen korostamiseen, että ongelma koskee vain marginaalista joukkoa, ja sitä, että kaikki häiritsijät eivät ole kirkon työntekijöitä.

Miesten asemaa altavastajina konkretisoitiin kuvaamalla heidän reaktionsa videolle, jossa miespapit esittävät kommentteja ja kiusaantuvat lukemastaan:

”En ole koskaan pannut naispappia, mutta mieli tekisi”.

Saisiko sulta sielun- ja munanhoitoa.”

”Siinä kaksi esimerkkiä naispuolisten pappien saamasta palautteesta, joita heidän miespuoliset kollegansa saavat luettavakseen Helsingin hiippakunnan ystävänpäivänä julkaisemalla videolla. Naisia ovat kommentoineet muut kirkon työntekijät ja seurakuntalaiset. Osa yhdeksästä papista ei halua pahimpia kommentteja edes ääneen lukea, niin ikäviltä tekstit heistä tuntuvat. Papit toteavat tekstien olevan järkyttäviä ja että kyse on seksuaalisesta häirinnästä.” (2/2019.)

Ratkaisuista uutisoitiin myös vetoamalla muuttuneisiin, ongelmaan puutuviin toimintamalleihin. Tällöin uutisoitiin siitä, miten selvitettyt häirintäepäilyt vaikuttivat esimerkiksi seksuaalisen häirinnän kohteisiin. Osaltaan selviytyminen tuotettiin rehellisyydellä ja osallisuuden myöntämisellä. Seuraavissa esimerkeissä puhutaan Porvoon ruotsinkielisistä metodistiseurakunnista. Poikkeuksena tässä aineiston kohdassa seksuaalisen häirinnän kohteina on ollut nuoria poikia:

”Totuuden selvittäminen auttoi hyväksikäytettyjä vielä vuosien jälkeen” (2/2020).

[--] ”Metodistiseurakuntaa käsittelevä selvitys antoi monelle haastattelemalleni miehelle vahvistuksen, että tämä tapahtui todella, eikä se ollut hänen vikansa. Miehelle voi olla naista vaikeampaa tunnistaa, että hän on kokenut seksuaalista hyväksikäyttöä,” (2/2020.)

Myös luterilainen seurakunta vetosi muuttuneisiin toimintamalleihin. Yhdessä aineistoni artikkelissa (2/2020) kerrottiin, että seksuaalinen häirintä evankelisluterilaisessa kirkossa ei ole nykypäivää, vaan tapaukset ovat vuosikymmenten takaa yhtä vuoden 2018 tapaukseen ottamatta.

”Lukijat kertovat alaikäisiä lähennelleistä kirkon työntekijöistä – ”Kirkossa ehkäistään nykyään ahdistelua tiukemmin kuin laki edellyttäisi” (2/2020).

” [–] Lukijoiden kertomuksissa kirkon työntekijät ahdistelivat alaikäisiä 20 – 40 vuotta sitten, paitsi yksi tapaus on vuodelta 2018. [–] Kokkonen kertoo, että rikosrekisteriote saatetaan tarkistaa työntekijöiden lisäksi myös vapaaehtoisilta, jotka työskentelevät pitkään lasten tai nuorten parissa.” (2/2020.)

Kirkon tiedostamaan seksuaalisen häirinnän ongelmaan vedottiin myös kertomalla, että Arkkipiispa Tapio Luoma osallistui kirkkojen maailmanneuvoston Thursdays in Black -kampanjaan, jonka tavoitteena oli vastustaa seksuaalista ja eritoten naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Tällä tavoin osittain pyrittiin tuomaan ilmi selviytyminen, jolla viestittiin, että ”me” kirkkona tiedostamme seksuaalisen häirinnän ongelman ja olemme ratkaisukeskeisiä:

”Kirkot voivat myös kasvattaa tietoisuutta naisten kokemista epäkohdista. Kampanjaa organisoivan Kirkkojen maailmanneuvoston haastattelussa Luoma sanoo, että esimerkiksi kirkkojen sanoman ja toiminnan tulisi tukea naisten oikeuksia.” (6/2020.)

Samalla kerrottiin, että hiljaisuus ja häirintä ovat jatkuneet pitkään, sillä puhuttiin pitkän uran tehneestä papista.

”Espoon ruotsinkielisessä seurakunnassa hyväksikäyttöepäilyt kohdistuivat entiseen nuorisotyönohjaajaan, joka oli toiminut vuosien ajan rippileirin vastuuhenkilönä. Kauniaisten ruotsinkielisessä metodistiseurakunnassa pitkän uran tehnyttä pappia epäiltiin nuoriin poikiin kohdistuneesta hyväksikäytöstä.” (2/2020.)

Ratkaisut rinnastettiin myös yhteiskuntaan ja muihin uskonnollisiin yhteisöihin. Yhteiskunnan olemusta jäsennettiin muutoksella ja avoimuudella, joka on johtanut siihen, että hyväksikäyttötapaukset tunnistetaan laajamittaisemmin sekä korostetaan avoimuuden tärkeyttä. Aineistossa esiintyvä Korkman on oikeuspsykologi ja Abo Akademin tutkija:

”Yhteiskunta on Korkmanin mukaan muuttunut hänen selvityksissään ilmi tulleiden tapahtumien jälkeen. Lapsiin ja nuoriin kohdistuva seksuaalinen hyväksikäyttö tiedostetaan nyt laajasti [--] Kun seksuaalisuuteen liittyvistä rajoista keskustellaan avoimesti, se vähentää hyväksikäytön riskejä ja parantaa hyvän seksuaalielämän edellytyksiä. Seksuaalisen hyväksikäytön ennaltaehkäisyssä katseet kääntyvät tilanteisiin, joissa vastuullinen aikuinen, kuten seurakunnan työntekijä, on yksin lasten ja nuorten kanssa.” (2/2020.)

Seksuaalisen häirinnän ongelman ratkaisemissa kuvattiin myös konkreettisia seuraamuksia, jotka korostuivat seksuaalista häirintää kokeneiden kertomuksissa. Tällöin seksuaalisen häirinnän kokemusta pyrittiin kuvaamaan selviytymiskamppailuna ja ohjeistuksena, jolla muut ihmiset välttäisivät traumojen

syntymisen. Kokemus -kertomusten selkeä jatkuma oli terapiaan ja muihin mielenterveyspalveluihin hakeutuminen. Myös tukiryhmät niin sosiaalisen median Facebookissa, kuin esimerkiksi UUT, eli Uskontojen uhrien tarjoamat ryhmät kerrottiin selviytymisen tueksi toimivina muotoina:

”Pauliina 34, toipuu yhä rippileiristä. Hän käy insinöörin työnsä ohella toista vuotta Kelan korvaamassa terapiassa. Hänellä on diagnoosi traumaperäisestä stressireaktiosta, paniikkihäiriöstä ja masennuksesta. [--] Elämäni olisi ollut paljon helpompaa, jos olisin puhunut aiemmin. Älkää muut vaietko!”
(1/2020.) ” [--] Takana on myös kymmenen vuotta työkyvyttömyyseläkkeellä ja sitä ennen seitsemän vuotta terapiaa vanhustenhoitotyön ohella. Diagnoosi on vakava masennus [--] Vertaistukiryhmät Uskontojen uhrien tuki ry:ssä sekä Facebookissa suljettu tukiryhmä entisille Jehovan todistajille auttavat Hannelea jaksamaan. Hän suosittelee muille seksuaalisen väkivallan uhreille tuen hakemista sekä rikosilmoituksen tekemistä.” (1/2020.)

Myös Jehovan todistajat pyrkivät selviytymään vastaamalla aiemmin mainittuun osallisuuteensa seksuaalisen häirinnän rakenteellisten ongelmien myötä. Jehovan todistajat vastasivat Kirkko ja kaupunki -lehden koosteeseen *”Ahdistelutabu murtuu uskonnollisissa yhteisöissä – uhrin kertovat seksuaalisesta kaltoinkohtelusta K&k:n kyselyssä.”* (1/2020). Siinä kuvattiin Jehovan todistajien yhteisöä nojaten Uskontojen uhrien toiminnanjohtajan asiantuntijuudella, kuin häirintää kokeneiden kertomuksilla. Jehovan todistajat pyrkivät selviytymään vastaamalla heitä kohtaan esitettyihin väitteisiin inestistä ja vaikenemisen kulttuurista Jehovan todistajien tiedotusosastolta. Esillä on vastakkaisasetelma ”meidän” ja ”heidän” välillä, mutta tällä kertaa ”me”, ovat Jehovan todistajat. Selviytyminen tapahtuu tuomalla oma kanta asioista selville, jolloin osaltaan pyritään vaikuttamaan osallisuuteen. Samalla selvennetään rakenteita, jolloin kerrotaan, että seksuaaliseen häirintään puututaan, toisin kuin artikkeli, johon viitataan, väittää:

”Mielipide: Jehovan todistajat edistävät lastensuojelua eivätkä suojele hyväksikäyttäjiä”.
[--] Lasten kaltoinkohtelu ja erityisesti seksuaalinen hyväksikäyttö on Jehovan todistajista äärimmäisen inhottavaa. [--] Jos hyväksikäytöstä syytetty henkilö on Jehovan todistajien seurakunnan jäsen, seurakunnan vastuuhenkilöt selvittävät, voiko kyseinen henkilö yhä kuulua seurakuntaan.” (2/2020.)

Jehovan todistajat vetosivat myös rakenteisiin selviytyäkseen syytöksistä koskien yhteisöään koskevaa häirintää, jolloin selviytyminen tuotetaan ratkaisuehdotuksilla:

”Jehovan todistajat ovat jo vuosikymmenten ajan julkaisseet lasten suojelemista edistävää materiaalia ja auttaneet muillakin tavoilla vanhempia suojelemaan lapsiaan. Vanhempia on esimerkiksi autettu tunnistamaan mahdollisia vaaratilanteita ja valistamaan omia lapsiaan. Jatkamme tällaisen lasten suojeluun liittyvän materiaalin julkaisemista.”
(1/2020.)

6 Yhteenveto

Seksuaalinen häirintä on ajankohtainen yhteiskunnallinen ilmiö, johon myös kirkon on täytynyt ottaa kantaa. Lähdin tarkastelemaan Kirkko ja kaupunki -median puhetta seksuaalisesta häirinnästä uskonnollisissa yhteisöissä Kirkko ja kaupunki -lehden internetsivujen hakukonetta hyödyntäen. Tutkimukseni alkutaipaleella tutustuin amerikkalaisen sosiaalisen ongelman teoriaan, jonka myötä päädyin määrittelemään seksuaalisen häirinnän sosiaalisesti ongelmaksi, jota hyödynsin analyysivaiheessa. Työmenetelmäksi valitsin diskurssianalyttisen tarkastelutavan ja perehdyin sosiaalisen konstruktionismin teemaan. Diskurssianalyysin myötä aineistoni keskeisimmiksi diskursseiksi nousivat *asiantuntijuus*, *osallisuus*, *kokemus* ja *ratkaisu*.

6.1 Asiantuntijuusdiskurssi – yhteiskunnallinen näkökulma

Asiantuntijuusdiskurssissa seksuaalisen häirinnän ongelmaa rakennettiin yhteiskunnallisena ilmiönä. Asiantuntijatahoina toimivat tällöin viranomaiset ja lakiasiantuntijat, oikeuspsykologi, psykoterapeutit, kuin esimerkiksi yhteiskunnan eri instituutioiden asiantuntijat. Lisäksi asiantuntijoina toimivat kirkko itse sekä Uskontojen uhrien ry:n toiminnanjohtaja. Seksuaalinen häirintä luterilaisessa kirkossa näyttäytyi yhteiskunnallisena ongelmana myös siinä kohti, kun sisäpiirin asiantuntijataho toi ilmi, että seksuaalinen häirintä oli johtanut työpaikan menettämiseen.

Asiantuntijuuslausunnoissa seksuaalisen häirinnän teemaa korostettiin myös naisten ja lasten heikkona asemana yhteisöissä. Sekä vanhoillislestadiolaisen

yhteisön suurina perhekokoina. Perhekoot esitettiin mahdollistavana rakenteina yhteisössä seksuaalisen häirinnälle.

Kirkko ja kaupunki -median viestintä liittyen evankelisluterilaiseen kirkkoon on osittain ristiriitaista. Asetelma korostuu asiantuntijuuslausunnoissa, jolloin kirkon sisäiset mielipide-erot liittyen seksuaalisen häirinnän ongelmaan näkyivät. Aineistosta selvisi, miten kirkkohallituksen puheenjohtaja oli eri mieltä seksuaalista häirintää ihmettelevien piispojen ja Totuusvapauttaa -liikkeen aktiivien kanssa siitä, koskettaako seksuaalinen häirintä nykyaikaista kirkkoa.

Kirkon sisäiset ristiriidat näkyivät myös konflikteina. Aineistoa analysoidessani törmäsin artikkelien ”ryppääseen”, jossa seksuaalista häirintää evankelisluterilaisessa kirkossa kokenut henkilö joutui välikappaleeksi kirkon sisäisten ristiriitojen selvittämisessä. Artikkelissä lähti liikkeelle seksuaalisen häirinnän syytöksestä, mutta huipentui siihen, että kirkossa kiisteltiin valtasuhteista. Häirintää kokenutta kuin hänen asiaansa ajanutta henkilöä syyllistettiin piispainvaalikampanjan mustamaalaamisella. Hämmennystä aiheutti se, että käsitykseni mukaan asiaa ajanut henkilö oli nimetty kirkon luottamushenkilöksi.

Kolmas kirkon sisäinen ristiriita näkyi piispa Luoman ja pappi Sadinmaan välisessä kirjeenvaihdossa, jossa kävi ilmi, että piispa Luoma ei ollut suhtautunut toivotulla tavalla teologian opiskelijan kertomukseen seksuaalisesta häirinnästä evankelisluterilaisessa kirkossa. Myös tästä käytiin julkista debattia, joka näyttäytyi ulkopuoliselle kirkon sisäisinä konflikteina ja erimielisyyksinä seksuaalisen häirinnän kysymyksiä koskien.

Pääkkösen pro gradu -tutkielmaan suhteutettuna havaitsen, että tutkimustuloksemme on siltä osin yhteneväinen, kuin se liittyy Kirkko ja kaupunki -median viestintään. Kirkko ja kaupunki antaa julkaisualustan monenlaisille tulkinnoille, jolloin viestintä on kansankirkollisempaa (Pääkkönen 2011). Kirkko ja kaupunki -median viestinnässä on mukana aineistoa, joka tuntuu minusta hämmäntävältä. Tällä viitataan aiemmin mainittuihin sisäisiin ristiriitoihin, jotka saattavat johtua siitä, että kirkko ja kaupunki -media käyttää runsaasti asiantuntijuuslausuntoja uutisoinnissaan. Paikoin mietityttämään jäi uutisointi, jossa asiantuntijuus näyttäytyi kyseenalaisessa asemassa väitteiden ja laajojen yleistysten vuoksi. Asiantuntijuusdiskurssissa korostuu ”me” ja ”he” –asetelma, jolloin K&k käytti muiden uskonnollisten yhteisöjen asiantuntijuuslausunnoissa kyseisten yhteisöjen ulkopuolisia asiantuntijoita. Yhteisöt esitettiin täten häirintää

kokeneiden, että K&k -median itse valitsemien asiantuntijoiden näkökulmasta. Kirkko ja kaupunki käytti evankelisluterilaista kirkkoa koskien paljon eri kirkon sisäisiä asiantuntijoita uutisoinnissaan. Näkökulmissa oli enemmän vaihtelua, kuin siinä miten, muut uskonnolliset yhteisöt esitettiin.

6.2 Osallisuusdiskurssi – yhteisöllinen näkökulma

Osallisuusdiskurssissa ongelma rakentuu yhteisöllisenä, jolloin huomio kohdistuu uskonnollisten yhteisöjen rakenteellisiin ominaisuuksiin. Kirkko ja kaupunki -media myönsi ongelman koskettavan ”meitä”, evankelisluterilaista kirkkoa uskonnollisena yhteisönä uutisoidessaan perustaneensa työryhmän häirinnän ongelman poistamiseksi. Yhteisöllisyys tuotettiin vetoamalla luterilaisen kirkon arvomaailmaan, johon seksuaalinen häirintä ei sovi.

Osallisuusdiskurssissa käy ilmi, että yhteisöjen sisäiset hierarkkiset rakenteet toimivat sekä tukevana, että vahingoittavana seksuaalista häirintää kokeneita kohtaan. Esimerkiksi luterilaisessa kirkossa hierarkkiset rakenteet näyttäytyvät tasoina, joiden avulla seksuaaliseen häirintään kyetään puuttumaan ja häirinnän uhreja tukemaan. Samaan aikaan kyseisillä rakenteilla pystytään halutessaan vaientamaan. Aineistossa oli huomattavissa, että kaikkiin uskonnollisiin yhteisöihin viitattiin hiljaisuuden kulttuurilla. Hiljaisuuden kulttuurilla tarkoitettiin sitä, että yhteisössä vaietaan seksuaalisen häirinnän ongelmasta. Kuten aiemmin mainitsin, evankelisluterilainen kirkko viesti seksuaalisen häirinnän ongelmasta ristiriitaisesti. Välillä häirinnän ongelma esitettiin ”meitä” koskevana, kuin myös pohdittiin liittyykö ongelma luterilaiseen kirkkoon. Toisaalta nykyaikaista kirkkoa koskeva seksuaalinen häirintä kiistettiin, jolloin vedottiin esimerkiksi siihen, että ongelmat ovat vuosikymmenten takaisia. Yleinen linja evankelisluterilaisella kirkolla näyttäytyi asioiden avoimena esittämisenä.

Yhteisöllisyys korostui ”he” -asetelmassa, jolloin kuvattiin muita uskonnollisia yhteisöitä, kuten Jehovan todistajia sekä vanhoillislestadiolaisia. Tällöin yhteisöiden seksuaalisen häirinnän ongelmaa jäsennettiin toksisina asetelmina, jotka mahdollistavat seksuaalisen häirinnän ja hiljaisuuden kulttuurin vallalla pysymisen. Osallisuusdiskurssia analysoidessa huomioni kiinnittyi siihen, että muita uskonnollisia yhteisöjä koskeva uutisointi tuettiin suurelta osin kirkon ulkopuolisilla asiantuntijalausunnoilla. Evankelisluterilaista kirkkoa itseään koskevista aiheista uutisointi muodostui kirkon sisäisten asiantuntijoiden toimesta.

Siten evankelisluterilaista kirkkoa koskevien artikkelien rakenne on erilainen. Ne sisältävät enemmän ratkaisukeskeisiä malleja seksuaalisesta häirinnästä selviämiseksi.

Seksuaalisen häirinnän näyttäytyminen suomalaisissa uskonnollisissa yhteisöissä korosti ongelmien kausaalisuhteita. Jehovan todistajista ja vanhoillislestadiolaisista esitetyt seksuaalisen häirinnän syytteet liitettiin selkeästi hengelliseen väkivaltaan, jolloin yhteisöjen rakenteita kuvattiin patriarkaaliseksi ja uudistumiskyvyttömiksi. Yhteisöjä kuvattiin paikkoina, jossa lapsuutta ei arvosteta. Tämä näkyi lapsen seksuaalisena hyväksikäyttönä eli inestinä. Myös naisten heikkoa asemaa yhteisössä korostettiin, jolloin tuotiin ilmi, että nainen on yhteisössä alisteisessa asemassa. Esimerkiksi Jehovan todistajia kuvattiin häirintätapausten selvittämisen kautta, jolloin häirintää tai hyväksikäyttöä kokenut saatettiin erottaa yhteisöstä, kun häiritsijä sai puhekiellon muutamaksi kuukaudeksi. Vanhoillislestadiolaisilla puolestaan seksuaalisen häirinnän tapauksia kuvattiin enimmäkseen lapseen kohdistuvana seksuaalisena hyväksikäyttönä tai naisten kokemana väkivaltana.

Linjakummun mukaan hengellisissä yhteisöissä vallankäyttö ei poikkea muista yhteisöistä. Linjakummun mukaan suljettu yhteisö tuo mukanaan enemmän vallankäytön muotoja, kuin avoimempi yhteisö. Yhteisöt, jotka pohjaavat vallankäytölle ja hallinnalle ovat alttiimpia väkivallalle. Vapaampimuotoisissa yhteisöissä vallankäyttö on laveampaa ja auktoriteettiasemat väljemmät. Väkivalta itsessään toimii auktoriteettina, jolla valtasuhteita ylläpidetään yhteisöissä. Valta, hallinta ja väkivalta ovat Linjakummun mukaan toisistaan riippuvaisia osa-alueita. (Linjakumpu 2013.)

6.3 Kokemusdiskurssi – yksilökohtainen näkökulma

Kokemusdiskurssissa seksuaalisen häirinnän ongelma rakentui subjektiivisen kokemuksen myötä yksilökohtaisesti, jolloin keskeisessä asemassa ovat häirintää kokeneet. Seksuaalinen häirintä uskonnollisissa yhteisöissä näkyi seksuaalista häirintää kokeneiden kertomuksissa. jolloin havaittiin, että kokemukset olivat yhtäläisiä. Tyypillistä oli häirintää kokeneen vaientaminen tai hänen itsensä päätös vaieta. Yhteistä olivat myös seuraukset seksuaalisesta häirinnästä, jotka olivat useilla henkilöillä samankaltaisia. Näin ollen tapahtumat näyttäytyivät traumaattisina muistikuvina, joiden seurauksena häirinnän kohteeksi joutuneet tarvitsivat usein palveluja mielenterveytensä tueksi. Sandersonin mukaan

viimeaikaiset tutkimukset hyväksikäytön seurauksista kuvaavat oireita pitkäkestoisina, jolloin tutkimuksissa 98,6 prosenttia hyväksikäyttöä kokeneista uhreista ovat kertoneet kokemuksen vaikuttaneen heihin syvästi. Varsinkin lapsuuden aikaan hyväksikäyttöön liittyy trauman tukahduttaminen, jolloin hyväksikäytetyt eivät muista kokemaansa. Kliinisten havaintojen myötä on huomattu, että monet hyväksikäyttöä kokeneet kykenevät elämään ilman muistikuvia tapahtuneesta pitkiä aikoja, kunnes jokin tapahtuma tai kokemus aktivoi trauman uudelleen. Tavallista on, että hyväksikäytön esiin tuomia emotionaalisia vaikutuksia ovat masennus, syyllisyydentunne, huono omanarvontunne, pelot sekä viha. (Sanderson 2002, 44, 46.) Vilkan mukaan seksuaalinen häirintä on vallankäyttöä, jota saattaa olla haasteellista tunnistaa yksittäisten tapausten jälkeen. Tyypillistä on, että seksuaalinen häirintä tapahtuu hetkenä, jolloin osapuolet ovat kahdestaan samassa paikassa, jolloin väärä käytös on helpompaa. (Vilka 2011, 45.) Tämä korostui aineiston kohdissa, joissa kerrottiin häirinnän tapahtuneen rippikoulussa tai sielunhoitotilanteessa sekä kotona.

Seksuaalisen häirinnän tekotavat näyttäytyivät samanlaisina kaikkien uhrien kertomuksissa. Silloin seksuaalinen häirintä käsitti fyysistä kosketusta, kuin verbaalista ja vihjailevaa häirintää. Kauppisen ja Purolan mukaan seksuaalinen häirintä on uhrista epämiellyttävältä tuntuva käyttäytymistä, joka voi fyysisyyden lisäksi olla sanallista, kuten painostusta tai huomautuksia (Kauppinen ym. 2001, 3). Yhteistä seksuaalisen häirinnän kokemuksissa oli myös sukupuoli ja ikä, jolloin kaikki häirintää kokeneet ilmoittivat olleensa lapsia, nuoria tai nuoria-aikuisia häirintätapausten aikana. Myös sukupuoli oli yhteinen tekijä, yhtä aineiston artikkelia lukuun ottamatta, jolloin myös poikia oli häiritty seksuaalisesti. Vuoden 2017 tasa-arvobarometrin mukaan naisista 38 prosenttia naisista ja miehistä 17 prosenttia olivat kokeneet seksuaalista häirintää. Nuoret naiset kohtasivat seksuaalista häirintää useammin kuin muut, jolloin enemmän kuin 50 prosenttia alle 35 –vuotiasta naisista oli ilmoittanut kokeneensa seksuaalista häirintää miesten toimesta. (Tasa-arvobarometri 2017.)

6.4 Ratkaisudiskurssi – Rakenteellinen näkökulma

Ratkaisudiskurssissa ongelmaan etsitään ratkaisua rakenteellisesti. Jolloin tarkastellaan yhteiskuntaa ja yhteisöjä toiminnan tasolla. Kirkko ja kaupunki -

media viittasi evankelisluterilaisen kirkon omiin sisäisiin rakenteisiin uudistuskäytännöinä. Osaltaan seksuaalinen häirintä esitettiin menneiden vuosikymmenten ongelmina. Toisaalta pohdittiin sitä, onko kirkossa sellaisia rakenteita, jotka mahdollistavat seksuaalisen häirinnän. Uutisoinnissa näkyi kirkon esittämät ratkaisuehdotukset, joissa kerrottiin, että kirkkoon on perustettu moniammatillinen työryhmiä, joiden tarkoituksena on ollut kouluttaa kirkon työntekijöitä kohtaamaan ja tunnistamaan seksuaalinen häirintä sekä luomaan säännöt. Kyseisessä tilanteessa ihanteellisenä voidaan pitää sitä, että evankelisluterilainen kirkko myöntää seksuaalisen häirinnän ongelman koskettavan myös omaa yhteisöään. Kauppinen mukaan koulutuksilla ja opastuksilla pyritään vaikuttamaan häirintään yhteisöissä. Häirinnän loppuminen vaatii asenteen muutosprosessia. Instituutioissa tapahtuvaa häirintää tulee kitkeä pois muodostamalla koulutus kyseisen organisaation omilla ehdoilla. Koulutus pohjautuu yleisten asioiden ja organisaatiota kuvaavien erityispiirteiden ympärille. Koulutuksen tavoitteena on pyrkiä tuomaan esiin se, millaisia ongelmia häirintä muodostaa organisaatioon. Se osaltaan motivoi vastustamaan häirintää. Instituutioissa voidaan valita luottohenkilöt, jolle muut voivat avautua ongelmistaan. (Kauppinen ym. 2001, 36 – 37.)

Muiden uskonnollisten yhteisöjen ratkaisumallit näyttäytyivät kirkko ja kaupunki - median uutisoinnissa vähäisenä. Ainoastaan Jehovan todistajien vastine K&K - medialle oli heidän oma kirjoittamansa. Metodistiseurakunnan sekä vanhoillislestadiolaisten ulkopuoliset tahot kommentoivat yhteisöjen ratkaisumalleja. Jehovan todistajat vetosivat suurilta osin viranomaisiin ja yhteisön toimintaperiaatteisiin häirintään puuttumisena. He kertoivat tekevänsä työtä lasten suojelemiseksi inestiltä. Metodistiseurakunnan selonteossa asiantuntijana toimi ulkopuolinen taho, oikeuspsykologi, joka jäsensi ongelmaa yhteiskunnan muuttuvina rakenteita, jolloin viitattiin siihen, että ongelmat tiedostetaan nyt laajasti ja muuttuneen avoimuuden myötä asiasta keskustellaan enemmän.

Vanhoillislestadiolaisten puolesta puhui tutkija Hurting, joka kertoi yhteisön sisäistäneen seksuaalisen häirinnän ongelman ja yhteisön tekevän työtä ongelman poiskitkemiseksi. Hurting viittasi ongelman laajuuteen kertomalla, että selvitystyö vaatii paljon yhteistyötä viranomaistahojen kanssa.

7 Pohdinta

Tässä tutkimuksessa analysoimani tieto nojaa omaan konstruktionistiseen ajatusmaailmaani. Olen saattanut huomaamattani keskittyä aihealueisiin, joita omaksuin tutkimuskirjallisuutta opiskellessani. On huomioitava, että tutkimukseni on kulttuurin sekä tietyn ajankohdan teos, joka pohjautuu yhteiskuntaan, jossa elämme nyt sekä kielenkäyttöön, jota yhteiskunnassamme käytetään tänään.

Tutkimukseni on monitieteinen, mutta ennen kaikkea uskontotieteellinen, sillä aihepiiri nousee oppialani tieteellisestä yhteisöstä käsin. Tässä tutkimuksessa en keskittynyt uskonnollisten yhteisöjen seksuaaliseen väkivaltaan itsessään, vaan puheeseen siitä. Tutkimusaiheeni pohjaa seksuaalisen häirinnän ongelman tiedostamiseen, sen aiheuttamiin ongelmanasetteluihin sekä ongelman ratkaisemiseen.

Tutkimusmetodin omaksuminen tuntui aluksi haasteelliselta ja tutkielman palautus venähti sen myötä pidemmälle, kuin olisin toivonut. Tutkimusmetodini toimi kuitenkin hyvin analyysin ollessa täysin ajankohtainen. Vaikeuksia analyysivaiheessa tuotti diskurssien osittainen päällekkäisyys, jolloin jouduin punnitsemaan virkkeiden ja eri diskurssivaihtoehtojen välillä.

Tutkimusta tehdessä perehdyin kriittiseen diskurssianalyysiin. Koin kuitenkin, että en saanut kiinni tarpeeksi kielen valtarakenteista kiinni, jolloin tutkimuksestani olisi tullut irrallinen. Näin ollen pitäydyin diskurssianalyysissä.

Itsessään aineisto oli mielestäni kattava ja mielenkiintoinen, joka osaltaan motivoi tekemään tutkimusta. Aineiston myötä ymmärsin seksuaalisen häirinnän ongelman laajuuden, joka voidaan nähdä yhteiskunnallisena, yhteisöllisenä, yksilölähtöisenä ja rakenteellisenä.

Mahdollinen lisätutkimus aiheesta voisi koskea evankelisluterilaisen kirkon työntekijöiden ja kirkon hallinnon käsityksiä Kirkko ja kaupunki -median viestintään liittyen. Kiintoisa näkökulma voisi olla myös tutkia uskonnollisten yhteisöjen selviytymisstrategioita seksuaalisen häirinnän ongelmasta. Tutkimuksestani jäi uupumaan täysin mainittujen helluntaiseurakunnan, metodistiseurakunnan ja vanhoillislestadiolaisten oma ääni. Myös Jehovan todistajien oma puhe seksuaalisesta häirinnästä jäi vähäiseksi. Siksi olisi kiintoisaa

tutkia kyseisten uskonnollisten yhteisöjen omia käsityksiä seksuaalisen häirinnän ongelmasta yhteisöissään ja sen ratkaisemisen tavoista.

Lähde- ja kirjallisuusluettelo

Lähteet

Aarnio, Mari (2020). Helsinkiläispappi puraisi käsivarteen ja pussasi nuoria rippileirillä – syytteet seksuaalisesta häirinnästä hylättiin, *Kirkko ja kaupunki*, 22.7.2019. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/pappi-puraisi-kasivarteen-ja-pussasi-nuoria-rippileirilla-syytteet-seksuaalisesta-hairinnasta-hylattiin#ca3afec5>

Haikala, Topias (2017). ”Jotta vaiennettu voi tulla kuulluksi, muiden on oltava hiljaa” – vastuuviikon teemana on naisiin kohdistuva väkivalta, *Kirkko ja kaupunki*, 20.10.2017. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/jotta-vaiennettu-voi-tulla-kuulluksi-muiden-on-oltava-hiljaa-vastuuviikon-teema-on-naisiin-kohdistuva-vakivalta#9e0ec13b>

Haikala, Topias (2017). ”Joukossa on edelleen virassa olevia pappeja” - #Totuusvapauttaa -kampanja nostaa esiin kirkossa tapahtuvan seksuaalisen häirinnän, *Kirkko ja kaupunki*, 8.12.2017. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/joukossa-on-edelleen-virassa-olevia-pappeja-totuusvapauttaa-kampanja-nostaa-esiin-kirkossa-tapahtuvan-seksuaalinen-hairinnan#9e0ec13b>

Huttunen, Juhani (2017). Arkkipiispa Kari Mäkinen haluaa kirkkoon toimintamallin, joka paljastaa seksuaaliset häirintätapaukset, *Kirkko ja kaupunki*, 12.12.2017. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/arkkipiispa-makinen-haluaa-kirkkoon-toimintamallin-joka-paljastaa-seksuaaliset-hairintatapaukset#9e0ec13b>

Huttunen Juhani (2018). Piispa Laajasalon perustama työryhmä laati ohjeet seksuaalista häirintää ja hyväksikäyttöä vastaan, *Kirkko ja kaupunki* 8.3.2018. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/piispa-laajasalon-perustama-tyoryhma-laati-ohjeet-seksuaalista-hairintaa-ja-hyvaksikayttoa-vastaan#9e0ec13b>

Huttunen, Juhani (2017). Arkkipiispa Kari Mäkinen haluaa kirkkoon toimintamallin, joka paljastaa seksuaaliset häirintätapaukset, *Kirkko ja kaupunki*, 12.12.2017. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/arkkipiispa-makinen-haluaa-kirkkoon-toimintamallin-joka-paljastaa-seksuaaliset-hairintatapaukset#9e0ec13b>

Juusela, Pauli (2017). Helsingin hiippakuntaan laaditaan ohjeet seksuaaliseen häirintään puuttumiseksi, *Kirkko ja kaupunki*, 28.11.2017. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/helsingin-hiippakuntaan-laaditaan-ohjeet-seksuaaliseen-hairintaan-puuttumiseksi#9e0ec13b>

Juusela, Pauli (2018). Totuus vapauttaa -kampanja luovutti arkkipiispalle vetoituksen seksuaalisen häirinnän kitkemiseksi kirkossa. *Kirkko ja kaupunki*, 18.5.2018. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/totuus-vapauttaa-kampanja-luovutti-arkkipiispalle-vetoituksen-seksuaalisen-hairinnan-kitkemiseksi-kirkossa#9e0ec13b>

Juusela, Pauli (2019). ”Pannaas alba kunnolla, niin muodot näkyy paremmin” – Helsingin hiippakunnan papit lukevat naispuolisten pappien saamaa palautetta, *Kirkko ja kaupunki*, 14.2.2019. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/pannaas-alba-kunnolla-niin-muodot-nakyy-paremmen-helsingin-hiippakunnan-miespuoliset-papit-lukevat-naisten-saamaa-palautetta#9e0ec13b>

Ormio, Aarne & Jämsä, Esko (2017). Blogiväite: Piispa Tapio Luoma ei uskonut naisen kertomusta papin seksuaalisesta väärinkäytöksestä, *Kirkko ja kaupunki*, 28.11.2017. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/blogivaite-piispa-tapio-luoma-ei-uskonut-naisen-kertomusta-papin-seksuaalisesta-vaarinkaytoksesta#9e0ec13b>

Ormio, Aarne (2020). Arkkipiispa Tapio Luoma kampanjoi sukupuolen perusteella tehtyä väkivaltaa vastaan, *Kirkko ja kaupunki*, 26.6.2020. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/arkkipiispa-tapio-luoma-kampanjoi-sukupuolen-perusteella-tehtya-vakivaltaa-vastaan#9e0ec13b>

Palonen, Jukka (2020). Mielipide: Jehovan todistajat edistävät lastensuojelua eivätkä suojele hyväksikäyttäjiä, *Kirkko ja kaupunki*, 22.1.2020. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/mielipide-jehovan-todistajat-edistavat-lastensuojelua-eivatka-suojele-hyvaksikayttajia#9e0ec13b>

Peltoluhta, Jarkko (2018). Totuuden selvittäminen auttoi hyväksikäytettyjä vielä vuosien jälkeen, *Kirkko ja kaupunki* 12.02.2018. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/totuuden-selvittaminen-auttoi-hyvakskaytettyja-viela-vuosien-jalkeen#ca3afec5>

Saari, Maija (2018). Helsinkiläispapista rikosilmoitus: epäillään häirinneen nuoria seksuaalisesti rippileirillä, *Kirkko ja kaupunki*, 23.08.2018. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/helsinkilaispapista-rikosilmoitus-epaillaan-hairinneen-nuoria-seksuaalisesti-rippileirilla#9e0ec13b>

Tiihonen, Pihla (2020). Lukijat kertovat alaikäisiä lähennelleistä kirkon työntekijöistä – ”Kirkossa ehkäistään nykyään ahdistelua tiukemmin kuin laki edellyttäisi”. *Kirkko ja kaupunki* 10.2.2020. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/lukijat-kertovat-alaikaisia-lahennelleista-kirkon-tyontekijoista-#9e0ec13b>

Tiihonen, Pihla (2020). Kommentti: Mitä seksuaalisille pahoinpitelijöille tapahtuu uskonnollisissa yhteisöissä? – ” Ei mitään”, *Kirkko ja kaupunki*, 15.01.2020. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/kommentti-kyselyn-mukaan-uskonnollisissa-yhteisoissa-voi-ahdistella-lahes-aina-ilman-seuraamuksia#9e0ec13b>

Valkila, Joni (2020). Mielipide: Jehovan todistajien sisäinen kurinpito vaientaa uhrin, *Kirkko ja kaupunki*, 24.1.2020. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/mielipide-jehovan-todistajien-sisainen-kurinpito-vaiantaa-uhrit#9e0ec13b>

Valta, Antti (2020). ”Kaksi poikaa raiskasi rippileirillä” - kolme kokemusta seksuaalisesta väkivallasta uskonnollisissa yhteisöissä, *Kirkko ja kaupunki*, 15.1.2020. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/toimintaohjeet-seurakunnassa-ahdistelluille#9e0ec13b>

Valta, Antti (2020). Ahdistelutabu murtuu uskonnollisissa yhteisöissä – uhrin kertovat seksuaalisesta kaltoinkohtelusta K&k:n kyselyssä, *Kirkko ja kaupunki* 15.1.2020. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/ahdistelutabu-murtuu-uskonnollisissa-yhteisoissa-uhrit-kertovat-seksuaalisesta-kaltoinkohtelusta-k-k-n-kyselyssa#9e0ec13b>

Vasantola, Pekka (2017). Halaus ei kuulu sielunhoitoon – koskemattomuus on lähtökohta, *Kirkko ja kaupunki*, 11.8.2017.

<https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/halaus-ei-kuulu-sielunhoitoon-koskemattomuus-on-lahtokohta#9e0ec13b>

Aarnio, Mari (2019). Vantaan seurakunta jätti Kirkko ja kaupunki – Sopimuksen irtisanomisilmoituksen – jatkoneuvottelut ovat jo alkaneet. *Kirkko ja Kaupunki*. 8.8.2019. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/vantaan-seurakunnat-jatti-kirkko-ja-kaupunki-sopimuksen-irtisanomisilmoituksen-jatkoneuvottelut-ovat-jo-alkaneet#542dd803>

Boylen, Karen (2019). #MeToo, Weinstein and Feminism. Sveitsi: Palgrave Pivot. [10.1007/978-3-030-28243-1](https://doi.org/10.1007/978-3-030-28243-1)

Barker, Kim & Jurasz, Olga (2019). Online Misogyny: A Challenge For Digital Feminism? *Journal of International Affairs*. Vol 72 (2), 95 – 114. [https://dspace.stir.ac.uk/retrieve/7cf50d94-9f42-4b9c-9bbf-3eb55ab5fec7/Barker%20and%20Jurasz_Online%20Misogyny%20\(JIA%20accepted\)%20.pdf](https://dspace.stir.ac.uk/retrieve/7cf50d94-9f42-4b9c-9bbf-3eb55ab5fec7/Barker%20and%20Jurasz_Online%20Misogyny%20(JIA%20accepted)%20.pdf)

Best, Rachel (2010). Situation or Social Problem: The Influence of Events on Media Coverage of Homelessness. *Social problems*, Vol 57 (1), 74 – 91. <https://doi.org/10.1525/sp.2010.57.1.74>

Burr, Viv (2015). Social Constructionism. *International Encyclopedia of the social & Behavioral Sciences*. London: Routledge. 2nd ed., 222 – 227. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.24049-X>

Colwell, Kelly & Johnson, Sheryl (2020). MeToo and #ChurchToo: Putting the movements in Context”. *Review and Expositor* (Berne) Vol 117 (2), 183 – 198. <https://doi.org/10.1177/0034637320924053>

De Judicibus, Margaret & McCabe, Marita (2001). Blaming The Target of Sexual Harassment: Impact of Gender Role, Sexist Attitudes And Work Role., *Sex Roles*. Vol 44 (7), 401 – 417. <https://link.springer.com/article/10.1023/A:1011926027920>

Finlex 609/1986: Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta. (Luettu 5.9.2020).

Finlex 39/1986: Rikoslaki. (Luettu 5.9.2020).

HE 195/2004: Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta. (Luettu 2.10.2020).

HE 44/2009: Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 7 ja 9 §:n muuttamisesta. (Luettu 2.10.2020).

HE 216/2013: Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rikoslain 20 luvun muuttamisesta. (Luettu 2.10.2020).

Heinimäki, Jaakko (2017). Pääkirjoitus: Häirintäepäilyt pitäisi antaa poliisin tutkittavaksi, *Kirkko ja kaupunki*, 2.10.2017. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/paakirjoitus-hairintaa#9e0ec13b>

Hevonoja, Jaana (2017). Vaikenemisen aika on ohi nyt myös kirkossa: työntekijät nousivat vastustamaan seksuaalista häirintää. *Yle* 12.12.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-9972399>

Hokka, Jenni, Valaskivi, Katja, Sumiala, Johanna & Laakso, Suvi (2013). Suomalaiset sanomalehdet uskonnollisen maiseman tuottajina. *Uskontojournalismi Helsingin Sanomissa Ilkassa, Kalevalassa ja Karjalaisessa vuosina 2007 – 2011. Media ja viestintä*: 36 (2), 6 – 21. <https://doi.org/10.23983/mv.62274>

Huttunen, Juhani (2018). Tuomiokapituli ei saanut selvyyttä väitteisiin pastori B:n tekemästä seksuaalisesta häirinnästä, *Kirkko ja kaupunki*, 31.5.2018. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/tuomiokapituli-ei-saanut-selvytta-vaitteisiin-pastori-b-n-tekemasta-seksuaalisesta-hairinnasta#9e0ec13b>

Ibarra, Peter, & Kitsuse, Jhon (2017). Vernacular Constituents of Moral Discourse: An Interactionist Proposal for the Study of Social Problems. *Constructionist*

Controversies – Issues in Social Problems Theory. New York, Routledge
<https://doi.org/10.4324/9781315080505>

Kaira, Terhi (2020). *Sitä kohti, mikä on edessä – Strategia-ajattelun ominaispiirteet Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa*. Väitöskirja. Helsingin yliopisto.
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/305488/SITÄKOHT.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kennedy, Margaret (2000). Christianity and Child Sexual Abuse – the Survivor’s Voice Leading to Change. *Child Abuse Review* Vol. 9 (2), 124 – 141.
[https://doi.org/10.1002/1099-0852\(200003/04\)9:2<124::AID-CAR589>3.0.CO;2-L](https://doi.org/10.1002/1099-0852(200003/04)9:2<124::AID-CAR589>3.0.CO;2-L)

Keski-Petäjä, Miina & Attila, Henna (2017). Seksuaalinen häirintä ja sukupuoleen liittyvä vihapuhe. Teoksessa *Tasa-arvobarometri 2017*. Toim. Sosiaali- ja Terveysministeriön julkaisuja 8/2018. 32 – 48. (Luettu 8.8.2020).
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3932-5>

Kirkko ja kaupunki (2017). Näin kirkko ja kaupunki -lehti syntyy. *Kirkko ja kaupunki*. 22.9.2017.
Youtube-video, 1:3: <https://www.youtube.com/watch?v=QdtaSIEixBA>

Kirkko ja kaupunki (2010). Ei saa koskea. 25.1.2010.
<https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/ei-saa-koskea#ca3afec5>

Kirkko ja kaupunki (2009). Naispappeja ahdistellaan. 30.11.2009.
<https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/naispappeja-ahdistellaan#ca3afec5>

Kirkko ja kaupunki (2012). Selvitettävää on paljon. 4.6.2012.
<https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/selvitettavaa-on-paljon#ca3afec5>

Kirkko Vantaalla (2019). Vantaan yhteinen kirkkovaltuusto päätti irtisanoa Kirkko ja kaupunki yhteistyösopimuksen. 5.6.2019.
<https://www.vantaanseurakunnat.fi/uutiset/-/news/52327189>

Koikkalainen, Anu (2014). Jumala astelee reippaasti julkisessa tilassa - Arkkipiispa Kari Mäkinen ja ihmisoikeudet kirkon viestinnässä ja Helsingin Sanomissa 2010 – 2013. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto.

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/96088/GRADU-1411123149.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Korhonen, Elina & Närhi Riikka (2011). Uskonnot ja seksuaalisuus. Väestötietosarja 24. Väestöliitto: Helsinki: New Print.

<https://www.vaestoliitto.fi/@Bin/7ac88775d7d0bedf6cea0b70e4838098/1604575648/application/pdf/1418604/UskonnotJaSeksuaalisuus.pdf>

Korhonen, Johanna (2017). Vastine: Kirkko ja Kaupungin journalismi ja tosiasiat, *Kirkko ja kaupunki*, 12.10.2017. <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/vastine-kirkko-ja-kaupungin-journalismi-ja-tosiasiat#9e0ec13b>

Linjakumpu, Aini (2013). Valta ja hallinta hengellisen väkivallan kontekstissa. *Muutos-lehti*. http://www.uskontojenuhrientuki.fi/wp-content/uploads/2015/11/muutos_2_2013.pdf (Luettu 6.9.2020).

Linjakumpu, Aini (2018). Hengellinen väkivalta ja kamppailu olemassaolon oikeutuksesta. Teoksessa. *Häiritsevä yhteiskuntatutkimus*. Toim. Valkonen, Jarno. Lapin yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-945-2>

McDonald, Paula & Charlesworth, Sara (2013). Framing sexual harassment through media representations. *Women's Studies International Forum*. Vol 37, 95—103.

https://www.researchgate.net/publication/266081327_McDonald_P_and_Charlesworth_S_2013_%27Framing_sexual_harassment_through_media_representations%27_Women%27s_Studies_International_Forum_37_95-103

Mendes, Kaitlynn, Ringrose, Jessica & Keller Jessalyn (2018). #MeToo and the promise and pitfalls of challenging rape culture through digital feminism activism. *European Journal of Women's Studies*. Vol 25 (2) 236 – 246. <https://doi.org/10.1177/1350506818765318>

Metodistikirkko selvittää lasten hyväksikäyttöä. *Helsingin Sanomat* (29.4.2014).
<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002635293.html>

Miller, Gale & Holstein, James (2017). *Constructionist Controversies – Issues in social Problems Theory*. New York: Routledge.
<https://www-taylorfrancis-com.libproxy.helsinki.fi/books/e/9781315080505>

Mäkinen, Kari (2012). Kirkossa kuultava hiljaisuuden historiaa. Kirkolliskokouksen avauspuheenvuoro.
<https://www.arkkipiispakarimakinen.fi/kirkolliskokouksen-avauspuheenvuoro-7-5-2012/> (luettu 20.9.2020).

Nadja Sayej (2017). Alyssa Milano on the #MeToo Movement: 'We're not going to stand for it anymore'. (s.a.) *The Guardian*.
<https://www.theguardian.com/culture/2017/dec/01/alyssa-milano-mee-too-sexual-harassment-abuse>

Niiranen, Mikko (2013). Kirkko tihentyvässä mediavirrassa. Julkaisussa: Haastettu kirkko - Osallisuus, Yhteisöllisyys, Usko. *Kirkon tutkimuskeskuksen www-julkaisuja* 32.
<https://julkaisut.evl.fi/catalog/Tutkimukset%20ja%20julkaisut/r/1455/viewmode=infoview/qsr=haastettu%20kirkko>
(luettu 19.9.2020).

Ollus, Natalia, Tanskanen Maiju, Honkatukia, Päivi & Kainulainen Heini (2019). Seksuaalinen häirintä ja risteävät yhteiskunnalliset erot. Teoksessa. *Näkökulmia sukupuolten tasa-arvoon: Analyysyjä tasa-arvobarometrisä 2017. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos*. Helsinki: Punamusta Oy.
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137765/URN_ISBN_978-952-343-314-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Luettu 12.7.2020).

Onwuachi-Willing, Angela (2018). What about #UsToo?: The Invisibly of Race in the #MeToo Movement. 128 Yale Law Journal Forum 105. Haettu osoitteesta: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/yljfor128&div=6&id=&page=>

Peltonen, Anna Kaarina (2018). Seksuaalinen häirintä leimahduspisteessä – MeToo -kampanjan rakentuminen digitaalisessa julkisuudessa. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/277739>

Pietikäinen, Sari (2000). Kriittinen diskurssitutkimus. Teoksessa *Kieli, diskurssit ja yhteisö*. Toimittajat Sajavaara, Kari & Piirainen – Marsh, Arja. 191 – 218. Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-5991-3>

Pääkkönen, Tytti (2011). Kirkko ja kaupunki -lehden puhe Jumalasta ja uskosta vuonna 2009.” Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/26974>

Päivänsalo, Ville & Yli-Opas, Antti (2011). Protestanttisuus Pohjoiseuroopassa. Teoksessa: ”Uskonnot ja seksuaalisuus”. Toim. Korhonen, Elina & Närhi Riikka. Väestötietosarja 24. Väestöliitto: Helsinki. New Print.

Reaves, Jayme & Tombs, David (2020). #MeToo Jeesus: Naming Jeesus as a victim of sexual abuse”. *Review and Expositor (Berne)* Vol 117 (2), 204 – 221. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0034637320922898>

Remus, Ilies, Hauserman, Nancy, Schwochau, Susan & Stibal, Jhon (2003). Reported incidence rates of work-related sexual harassment in the United States: Using meta – analysis to explain reported rate disparities. Teoksessa: *Personnel Psychology*. Durham Vol 56 (3), 607 – 631. https://search-proquest-com.libproxy.helsinki.fi/docview/220143080?rfr_id=info%3Axri%2Fsid%3Aaprimo

Regulska, Joanna (2018). The #MeToo Movement as a Global Learning Moment. Teoksessa: *The #Metoo Movement and Gender Issues*. International Higher Education Vol 94, 5 – 6.

<https://ejournals.bc.edu/index.php/ihe/article/view/10554>

Roman-Lagerspetz, Sari (2017). Vastine: Kirkko ja Kaupunki -lehden jutut koskien kantelua seksuaalisesta häirinnästä, *Kirkko ja kaupunki*, 12.10.2017.

<https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/vastine-kirkko-ja-kaupunki-lehden-jutut-koskien-kantelua-seksuaalisesta-hairinnasta#9e0ec13b>

Seppälä, Olli (2013). Hyväksikäyttötapauksia käsitelty myös helluntailiikkeessä. *Kotimaa24*.(8.2.2013).

<https://www.kotimaa24.fi/artikkeli/hyvakskayttotapauksia-kasitelty-myo-helluntailiikkeessa/>

Spector, Malcolm (2018). Constructing Social Problems Forty Years Later.” *Springer: The American Sociologist* Vol 50, 175–181.

<https://doi.org/10.1007/s12108-018-9391-3>

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 8/2018. Tasa-arvobarometri. Helsinki.https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160920/STM_08_2018_Tasa-arvobarometri%202017_net.pdf (luettu 15.8.2020).

Suonio, Milla (2008). Vaikuttaja vai vaikenija?: Evankelis-luterilaisen kirkon osallistuminen parisuhdelaista käytyyn keskusteluun Helsingin Sanomissa ja Kirkko ja kaupunki -lehdessä vuosina 1999 – 2003.” Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. <http://hdl.handle.net/10138/11405>

Teräsaho, Mia & Närvi Johanna (2019). Näkökulmia sukupuolten tasa-arvoon: Analyysejä tasa-arvobarometristä 2017. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki:PunamustaOy.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137765/URN_ISBN_978-952-343-314-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Tieteen termipankki 21.10.2020. Filosofia: subjektiivisuus. (*Tarkka osoite: <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:subjektiivisuus>*.) (Luettu 25.9.2020).

Tiihonen, Pihla (2019). Kerro seksuaalisesta ahdistelusta uskonnollisessa yhteisössä, *Kirkko ja kaupunki*, 14.10.2019.

<https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/kerro-seksuaalisesta-ahdistelusta-uskonnollisessa-yhteisossa#9e0ec13b>

Valtanen, Milka (2019). Vantaa irtautui Kirkko ja kaupunki -lehdestä – ”Jotkut eivät pidä lehden tavasta uutisoida avoimesti kirkon asioista”. *Helsingin Sanomat* (4.6.2019). <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000006131183.html> (Luettu 4.6.2020).

Viestinnän asiantuntijoiden ammattijärjestö (2010). ”Kirkon viestinnän työtehtävät ja vaatimustasot: Ohjeistus viestinnän asiantuntijoille”. Akavan erityisalut: Helsinki. <https://www.viesti.fi/wp-content/uploads/2017/06/Kirkon-viestintaetehtavien-vaativuusoheistus.pdf>

Villa, Janne (2012). Iloisten talojen kellareissa. *Kirkko ja kaupunki*. (6.6.2012). <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/iloisten-talojen-kellareissa#ca3afec5>

Yagil, Dana, Karnieli-Miller, Orit, Zvi, Eisikovits & Enosh Guy (2006). Is that a “NO”? The Interpretation of Responses to Unwanted Sexual Attention. *Sex Roles* Vol 54, 251 – 260. <https://doi.org/10.1007/s11199-006-9342-2>

Kirjallisuus

Aaltonen, Sanna (2006). Tytöt, Pojat ja Sukupuolinen häirintä. Helsinki: Yliopistopaino & Nuorisotutkimusseura.

Fairclough, Norman (1997). Miten media puhuu? Tampere: Vastapaino. Suomentanut Blom, Virpi & Hazar, Kaarina.

Hjelm, Titus (2005). Saatananpalvonta, media ja suomalainen yhteiskunta. Helsinki: Yliopistopaino.

Kauppinen, Kaisa & Purola, Mari (2001). ”Flirtti, Häirintä – Jännite – *Seksuaalinen ahdistelu työpaikalla*”. Helsinki: Työterveyslaitos.

Keskinen, Suvi (2012). ”Sukupuolistunut väkivalta”. Teoksessa Käsikirja sukupuoleen. Toim. Saresmaa, Tuija, Rossi, Leena - Maija & Juvonen, Tuula. Tampere: Vastapaino.

Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi, & Suoninen, Eero (2016.) Diskurssianalyysi – *Teoriat, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.

Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi, & Suoninen, Eero (2002). Diskurssianalyysi liikkeessä. 2. painos. Tampere: Vastapaino.

Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi, & Suoninen, Eero (1993). Diskurssianalyysin aakkoset. 2. painos. Tampere: Vastapaino.

Juhila, Kirsi (2012). Ongelmat, niiden selittäminen ja kategoriat. Teoksessa: Kategoriat, kulttuuri & moraali. Toimittaneet: Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi & Suoninen Eero. Tampere: Vastapaino

Julkunen, Raija (2010). Sukupuolen järjestykset ja tasa-arvon paradoksit. Tampere: Vastapaino.

Linjakumpu, Aini (2015). Uskonnon varjot – Hengellinen väkivalta kristillisissä yhteisöissä. Tampere: Vastapaino

Loseke, Donileen (2017). Thinking about Social Problems: An Introduction to Constructionist Perspectives. 2. painos. Routledge: London & New York.

Mäntynen, Anne & Pietikäinen, Sari (2020). Kieli sosiaalisena toimintana – *Uusi Kurssi kohti diskurssia*. Osuuskunta. Vastapaino: Tampere

Peltola, Tuuli (2008). Sukupuolinen häirintä ja ahdistelu työelämän lainsäädännössä. teoksessa: *Paljastettu intiimi – Sukupuolistuneen väkivallan dynamiikka*. Toim. Ronkainen, S., & Näre, S., Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

Sanderson, Christine (2020). *Seksuaalinen hyväksikäyttö ja sen hoito*. 2. painos. Suomentanut. Haikara, Tarja. Suomi: Unipress.

Vilkka, Hanna. (2011). Seksuaalinen häirintä. Jyväskylä: Juva.

Villa, Janne (2013). Hengellinen väkivalta. 2. painos. Helsinki: Kirjapaja

Young, Lynne & Fitzgerald, Brigid (2006). *The Power of Language: How Discourse influences society*. London: Equinox.